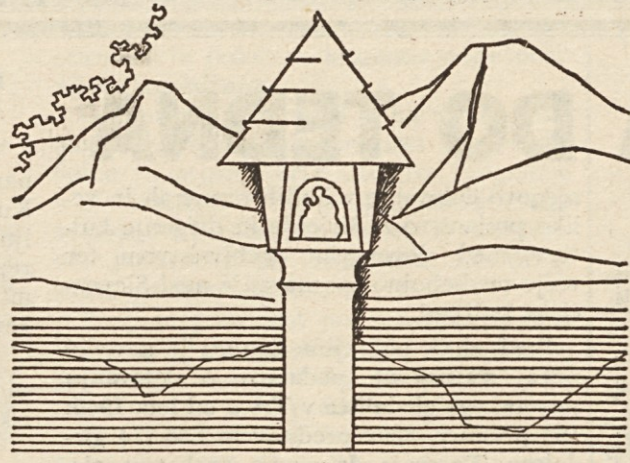

NAS TEDNIK

**KULTURNO
POLITIČNO
GLASILO**

Poštni urad: 9020 Celovec — Verlagspostamt: 9020 Klagenfurt

Izhaja v Celovcu — Erscheinungsort Klagenfurt **P. b. b.**

LETNIK XXII. / ŠTEVILKA 45

CELOVEC, DNE 5. NOVEMBRA 1970

CENA 2.50 ŠILINGA

Zvesti izročilu naših prednikov in avstrijski državi

Nedeljska spominska prireditev ob 15-letnici podpisa avstrijske državne pogodbe, 25-letnici osvoboditve in konca druge svetovne vojne, 50-letnici koroškega plebiscita in 100-letnici slovenskih ljudskih taborov na Koroškem, naj izpriča našo neomajno zvestobo izročilu prednikov. Prav v zadnjih tednih in mesecih smo bili koroški Slovenci priče, kako so še vedno žive težnje, ki bi želele našo likvidacijo in našo narodno smrt. Tako je zapisal tako imenovani Kärntner Heimatdienst v oktobrski številki svoje periodične publikacije Ruf der Heimat približno tole: Obrambni boji tudi danes še niso končani. Zgodovina potegne črto pod razvojem med dvema narodoma šele tedaj, kadar eden izmed teh dveh narodov ne obstaja več. Nato poziva Kärntner Heimatdienst čisto očitno, da naj Korošci nadaljujejo z duhovnim orožjem (mit geistigen Waffen) ta obrambni boj, dokler ta cilj ni dosežen.

Korošice, Korošci! Dokazimo pri nedeljski prireditvi — kakor smo to dokazali že desetokrat — da živimo in da tudi še ne mislimo umreti. Pridimo vsi in manifestirajmo na kulturni način našo voljo do življenja, našo trdno prepričanje, da bomo tudi v bodoče živeli na koroških tleh.

Zdaj, ko so deželne svečanosti končane, lahko na primernejši način pregledamo pot, ki smo jo prehodili, in izmerimo našo bodočo pot.

Ne glede na to, da pokažemo z udeležbo pri nedeljski prireditvi prav v teh dneh, ko je mržnja nasproti Slovincem očitno spet narasla, svojo voljo do neoviranega bodočega razvoja, pa bo spominska proslava v glasbenem domu v Celovcu tudi poseben kulturni užitek. Poleg naših koroških zborov in folklornih skupin bodo prvič v okviru večje osrednje prireditve nastopili gradiščanski Hrvati s tamburaško skupino iz Trajštofa ter zbor iz Rojana na Tržaškem.

Dames bi vam radi predstavili nastopajoče skupine, ki bodo skrbele za izbran kulturni užitek:

Pevski zbor Slovenskega prosvetnega društva »Danica« iz št. Vida

Ze takoj po zadnji vojni je ustanovila »Danica« svoj lastni moški pevski zbor. Zborovsko udejstvovanje pa se je razmahnilo v pravi meri po letu 1958, ko se je ustanovil poleg moškega tudi mešani pevski zbor. Svojo glavno nalogo vidi zbor »Danica« v posredovanju glasbene kulture slovenskega naroda. Od leta 1961 prireja v sezoni koncerte za tujce. S temi nastopi je šla »Danica« kot prvi koroški slovenski zbor na čisto novo pot, ki se je izkazala zelo uspešna. Številni tuji gosti so se zahvalili za pevске prireditve z rednim in številnim obiskom. Največje uspeh v tej smeri so poželi šentvidčani letos skupno s Fantii okoli Baškega jezera, in selsko folklorno skupino, ko so v Kulturnem domu v Ločah pripravili večer slovenske pesmi.

Poleg številnih prireditev med koroškimi Slovenci, ki so poglaviti namen »Danice«, je nastopil zbor že pogosto v matični Sloveniji, kjer ima posebno dobre stike z zborom v Zrečah.

Pevce, same amaterje, ki poleg svojega

Kdo je odgovoren za 144 žrtev?

Po tragediji, do katere je prišlo v plesnem lokalu pri kraju Saint Laurent du Pont v Franciji, ko je izgubilo življenje 144 mladincev v starosti od 18. do 22. leta, je zajel francoski tisk in javnost val ogorčenja zaradi varnostnih ukrepov, ki so bili pomanjkljivi ali jih vobče ni bilo, in ukaza lastnikov lokala, naj bodo vsa vrata zaprta, da ne bi kdo vstopil brez listka. Dva od lastnikov sta tudi sama umrla v goreči grmadi, ki je bila sestavljena iz umetnih mas in človeških trupel, tretji pa se zagovarja, da sam ni imel opravka z lokalom, ker je skrbel samo za reklamo.

Po požaru je ostalo samo nekaj kupov zgorelih plastičnih mas, iz katerih je bil lokal zgrajen, nekaj pepela in 144 trupel.

poklicnega dela žrtvujejo precej časa za zborovsko delovanje, vodi Hanzej Kežar.

Moški zbor iz Rojana na Primorskem

bo prinesel tople pozdrave s slovenskega juga ob Jadranskem morju. Zapel nam bo nekaj pesmi iz zakladnice slovenskih narodnih in umetnih pesmi in tako dokumentiral povezanost primorskih Slovencev s Korošci.

Folklorna skupina iz Sel

Ta marljivi folklorni ansambel že celo vrsto let goji narodne ples pod vodstvom gospoda kaplana Ivana Matka.

Tamburaški orkester »Tamburica« iz Trajštofa na Gradiščanskem

pod vodstvom Otta Kuzmiča se je v enajstih letih svojega obstoja razvil v enega izmed najbolj priljubljenih ansamblov gradiščanskih Hrvatov. Ansambel, ki nastopa v prekrasnih hrvaških narodnih nošah, igra, poje in pleše. Orkester je dosegel že več nagrad ter nastopil na Dunaju, v Zvezni republiki Nemčiji (Stuttgart, München), v Švici, v Jugoslaviji in na Madžarskem. Mladi tamburaši, ki so nastopili seveda tudi že v avstrijskem in inozemskem radiu ter na televiziji, so podali več kot 500 koncertov.

Koroški Slovenci se prav iskreno veselimo, da bodo nastopili gradiščanski Hrvati v okviru naše prireditve.

Narodni svet in Krščanska kulturna zveza vas vse, koroški Slovenci in koroške Slovenke, priščno vabita na nedeljsko spominsko prireditev.

NARODNI SVET KOROŠKIH SLOVENCEV

vabi na

SPOMINSKO PRIREDITEV

ki jo bo v sodelovanju s Krščansko kulturno zvezo priredil v nedeljo, dne 8. novembra 1970, ob 14. uri v veliki dvorani Glasbenega doma v Celovcu.

SPOMNILI SE BOMO:

15 let podpisa avstrijske državne pogodbe

25 let osvoboditve in konca druge svetovne vojne

50 let plebiscita

100 let slovenskih taborov na Koroškem

SODELUJEJO: Mešani zbor SPD »Danica« iz št. Vida v Podjuni, folklorna skupina iz Sel, zbor s Tržaškega ter tamburaška skupina gradišč. Hrvatov.

V Helsinkih pričetek konference SALT

Med Sovjetsko zvezo in ZDA pogovori o omejevanju strateške oborožitve

V Helsinkih na Finskem se je v ponedeljek začel tretji del sovjetsko-ameriških pogajanj o omejevanju oboroževanja, tako imenovani SALT. Razgovori so se pričeli lani, prav tako v Helsinkih, 17. novembra, in so se nato nadaljevali spomladi na Dunaju. Ameriško delegacijo vodi Gerard Smith, sovjetsko pa Vladimir Semjonov.

Gerard Smith je izjavil, da bi predstavljala sovjetsko-ameriški sporazum o omejitvi strateškega atomskega orožja in vobče oboroževalne tekme ogromen prispevek k

mednarodnemu miru in blagostanju. V imenu sovjetske delegacije je Vladimir Semjonov izrazil upanje, da bodo pogajanja uspešna. Govoril je o zapletenosti teh pogajanj in dejal, da je treba iskati konstruktivnih poti za dosego cilja.

Nazadnje je povzel besedo finski zunanji minister Leskinen, ki je izrazil upanje, da bosta delegaciji naredili le korak naprej na poti omejevanja strateškega oboroževanja.

Nemško-poljske izjave

Praga ponuja Bonnu pogajanja

V Varšavo je prispel v ponedeljek nemški zunanji minister Walter Scheel. Na letališču ga je sprejel poljski kolega Jedrychowski. V torek pa so se začela poljsko-nemška pogajanja za normalizacijo odnosov med obema državama. Oba ministra sta ob tej priliki podala načelni izjavi.

Zahodnonemški minister Scheel je med drugim poudaril, da Zvezna republika priznava poljsko zahodno mejo na črti Odranisa. Glede vprašanja meja je Scheel izjavil: »Zahodnonemška vlada poudarja, da

ima poljski narod pravico živeti v zamejenih mejah«. Glede pristojnosti zaveznikov pa je dejal: »Pri tem ne gre za mirovno pogodbo, ker še ne vemo, kdaj bo ta sklenjena. Dokler ne bo mirovne pogodbe, bodo zavezniki ohranili svoje pravice in svoje odgovornosti. Dokler bo živela Zvezna republika Nemčija, bomo zajamčili ureditev te meje. Glede tega imajo lahko Poljaki zaupanje v nas«.

Poljski zunanji minister Jedrychowski pa je v svoji načelni izjavi dejal: »Poljska

SPORED SPOMINSKE PROSLAVE

I. del

MEŠANI ZBOR SPD »DANICA«:
Pozdravna pesem

POZDRAV: (dr. Janko Zerzer)

ZVESTI IZROČILU NAŠIH PREDNIKOV IN
AVSTRIJSKI DRŽAVI:
(Dr. Reginald Vospernik)

II. del

ZBOR IZ ROJANA NA PRIMORSKEM:

Naša pesem (Emil Adamič)
Triglav (Jakob Aljaž)
Nocoj pa, oh, nocoj (Fran Venturini)
Planinska (Anton Foerster)
Sinoči me je dekle vprašalo (Ubaldo Vrabc)
Zdravljica (Ubaldo Vrabc)

FOLKLORNA SKUPINA IZ SEL:

Narodni plesi

TAMBURAŠKI ORKESTER »TAMBURICA«
IZ TRAJŠTOFA NA GRADIŠCANSKEM:
Narodne pesmi in narodni plesi
gradiščanskih Hrvatov

MEŠANI ZBOR SLOVENSKEGA
PROSVETNEGA DRUŠTVA »DANICA«
IZ ŠT. VIDA V PODJUNI

Zbore in folklorne skupine vodijo:

Mešani zbor SPD »Danica«: Hanzej Kežar
Folklorna skupina iz Sel: Ivan Matko
Tamburaški orkester »Tamburica«: Oto Kuzmič

želi normalizacijo, zato je pripravljena se pogajati z Zahodno Nemčijo na osnovi danih realnosti, zlasti priznanje končne zahodne meje Poljske. Prejšnjo ureditev tega vprašanja je ovirala politika nekdanje zvezne vlade v Bonnu.«

Tudi Praga se hoče sedaj pogajati z Zvezno nemško vlado, je dejal v torek kancler Brandt v Bonnu.

Politični umor v Karačiju

Ubit namestnik

poljskega zunanjega ministra

Atentat na poljskega predsednika Spychalskega in njegovo spremstvo, ki so bili na prijateljskem obisku v Pakistanu, je globoko odjeknil v Pakistanu in Poljskem. Smrt poljskega namestnika zunanjega ministra Wolniaka in še treh oseb (dva foto-reporterja in vodja pakistanske tajne policije), ki jih je pomendral pod kolesi atentatorjev tovornjak, je napotilo poljskega predsednika, da je takoj prekinil obisk in se vrnil v domovino, poleg tega je bilo še 18 ljudi ranjenih.

Spočetka se je zdelo, da je šlo le za nesrečo. Pakistanska policija je sporočila, da je tovornjak zavozil v skupino poljskih državnikov in diplomatov ter pakistanskih političnih osebnosti, ker so popustile zavore. Toda malo pozneje je postalo očitno, da je šlo za atentat.

OD TEDNA DO TEDNA

ODKRITJE DVEH SPOMENIKOV PADLIM ZA SVOBODO

Pred kratkim so na Primorskem v Italiji odkrili dva spomenika padlim v boju proti nacifašizmu. V Nabrežini se je odkritja udeležila velika množica Slovencev. Spomenik sta zasnovala in izdelala arhitekt **Dako Jagodic** ter akademski slikar **Stojan Batič**. Ob tej priliki je imel lep govor nabrežinski župan dr. **Drago Legiša**, v katerem je orisal žrtve padlih in njih pomen za boljše in pravičnejše življenje Slovencev pod Italijo. Spomenik je blagoslovil in ob tem spregovoril nekaj besed domači župnik **Srečko Rejc**.

V Beneški Sloveniji je občina in združenje ANPI po 25 letih v Šentlenartu le dala dostojnejši grob trinajstim slovenskim partizanom, ki so maja leta 1943 padli alpincem v zasedo. Proslava je bila združena z mašo zadušnico, katero je daroval domači župnik, goriški cerkveni pevci pa so peli lepe, v srce segajoče slovenske nabožne pesmi.

Na pokopališču so spregovorili predstavniki šentlenarške občine, združenja ANPI in Zveza borcev iz Slovenije, Goriški oktet je pretresljivo zapel tri pesmi, dva recitatorja pa sta prebrala dve slovenski pesmi. Med svečanostjo so tržaški mladinci izobesili velik napis, ki je opozarjal na nezaslišano krivico, ko ni smelo biti na spominski plošči tudi slovenskega napisa.

V zvezi s prepovedjo slovenskega napisa na spomeniku je že interveniral deželni svetovalec Slovenske skupnosti dr. **Drago Štoka**, ki je bil skupaj z dr. Damijanom Paulinom prisoten na svečanosti odkritja v Šentlenartu.

VAŽEN SKLEP TRŽAŠKEGA POKRAJINSKEGA SVETA

Pristop k združenju »Stalno slovensko gledališče«

Tržaški pokrajinski svet je z absolutno večino glasov odobril pristop pokrajine k združenju »Stalno slovensko gledališče«. Že pred tremi leti je tržaška občina pristopila k združenju, s pokrajino pa so bile težave zaradi krize in komisarske uprave. Novi pokrajinski upravi gre priznanje, da je to vprašanje postavila na dnevni red prvih sej pokrajinskega sveta. Predsednik pokrajinske uprave, predstavniki partije in levosredinskih strank so ob tej priliki izrekli vse priznanje Slovenskemu gledališču za

njegovo delovanje v hudih razmerah in veliko poslanstvo za širjenje in dviganje kulture med slovenskim prebivalstvom ter večje medsebojno spoznavanje med Slovenci in Italijani.

Predsednik pokrajine Zanetti je navedel nekaj statističnih podatkov o delovanju slovenskega gledališča v Trstu od leta 1945: 194 premier, 3202 predstav in 885.374 gledalcev. To svojo dejavnost, za katero gledališče zasluži vse priznanje, je gledališče izvajalo v hudih finančnih razmerah, želo je priznanje svojega občinstva, nato pa tudi dežele in ministrstva za prireditve in turizem. Gre za institucijo, je pripomnil predsednik Zanetti, ki je bogata po svojih starih tradicijah in visoki kulturni kvaliteti. Po letih sporov in nerazumevanja se je začelo novo ozračje medsebojnega spoštovanja in sodelovanja. Začetek levosredinske politike je omogočil reševanje takih problemov in polaganja temeljev za omikano sožitje. Tudi pristop pokrajine k omenjenemu združenju, kar je njena dolžnost, je pripomnil predsednik, bo prispeval k večjemu medsebojnemu spoznavanju in spoštovanju ter utrditvi načela, da mora biti vsak državljan, ne glede na njegov jezik, svoboden pri razvijanju in izražanju svoje kulture.

LISTA SGZ NA VOLITVAH V ITALIJI USPEŠNA

Dne 25. oktobra so obrtniki iz dežele Furlanije-Juljske krajine volili svoje predstavnike v posamezne pokrajinske obrtniške komisije, ki deluje v okviru Trgovinskih zbornic, in istočasno v pokrajinske zbornice vzajemnih bolniških blagajn.

Na Tržaškem je na teh volitvah letos prvič nastopilo s svojo kandidatno listo Slovensko gospodarsko združenje (SGZ). Za to listo je glasovalo 443 obrtnikov ali skoraj 15 odstotkov vseh obrtnikov, ki so se udeležili volitev. S tem je Slovensko gospodarsko združenje dobilo dva predstavnika v pokrajinski komisiji za obrtništvo, ki šteje skupno 15 voljenih članov, medtem ko štiri člane imenuje deželna uprava.

Na listi Slovenskega gospodarskega združenja je dalje bilo zivljenih pet predstavnikov v komisije vzajemne bolniške blagajne, ki ima skupno 55 članov. V pokrajinsko obrtniško komisijo sta bila izvoljena mizar Milan Kovačič iz Sv. Ivana v Trstu in mehanik Rafael Grgič s Padrič.

KURT WALDHEIM KANDIDAT ZA AVSTRIJSKEGA PREDSEDNIKA

Vodja avstrijske delegacije v Združenih narodih in nekdanji zunanji minister dr. Kurt Waldheim je kandidat Avstrijske ljudske stranke za predsednika avstrijske republike. Predsedniške volitve bodo spomladi 1971. Stranka je o Waldheimovi kandidaturi odločila soglasno.

Dr. Waldheima so v New Yorku izvolili tudi za predsednika OZN za miroljubno izkoriščanje veselja.

CEAUSESCU V ZDA

Tu so dali velik pomen uradnemu obisku romunskega predsednika in vodja komunistične partije Ceausesca. V Beli hiši je predsednik Nixon poudaril, da so bili politični razgovori med njim in Ceausescu izredno važni in da je Romunija ena od redkih držav na svetu, ki ima dobre odnos z ZDA, s Sovjetsko zvezo in Kitajsko. Nixon je poudaril, da se Ceausescu nahaja v posebnem položaju in da zato lahko da velik prispevek za mir na svetu. Nixon se je nato spomnil izredno toplega sprejema, ki ga je doživel ob svojem obisku v Romuniji in podčrtal, da je Ceausescu prvi romunski predsednik, ki je obiskal ZDA.

NOVA RESOLUCIJA AFRIŠKIH DRŽAV O BLIŽNJEM VZHODU

Skupina afriških držav je pripravila osnutek resolucije o Bliznjem vzhodu, ki jo bo predložila v razpravo glavni skupščini OZN. V resoluciji predlagajo podaljšanje prekinitve ognja za nadaljnja dva meseca od 5. novembra dalje in obnovitev pogajanj med

arabskimi državami in Izraelom pri zastopniku Združenih narodov veleposlaniku Jamringu.

Resolucija skupine afriških držav, med drugim poudarja, da je glavna skupščina OZN prepričana, da bi popolna uveljavitev resolucije varnostnega sveta od novembra leta 1967 pripeljala do pravičnega in trajnega miru na Bliznjem vzhodu.

1. Skupščina OZN poudarja, da je nedopustno osvajanje ozemelj s silo, zato morajo biti vsa zasedena ozemlja vrnjena,

2. Spoštovanje pravic palestinskega arabskega naroda je osnovni pogoj za trajen mir na Bliznjem vzhodu,

3. Zahteva takojšnjo uveljavitev resolucije varnostnega sveta.

4. Izraža svojo popolno podporo Jamringu.

5. Zahteva po nadaljevanju stikov z veleposlanikom Jamringom;

6. Naproša glavnega tajnika, naj v roku dveh mesecev predloži poročilo varnostnemu svetu in po možnosti glavni skupščini o naporih Jamringa.

7. Naproša Varnostni svet, naj prouči možnost, da se zagotovi uveljavitev resolucije.

RAUL CASTRO V MOSKVI

Agencija TASS je sporočila, da je Brežnjev sprejel kubanskega obrambnega ministra Raula Castra in da je imel z njim prijateljski razgovor. V Moskvi pravijo, da sta Brežnjev in Castro govorila predvsem o sedanjih mednarodnih političnih vprašanjih ter o odnosih med Sovjetsko zvezo in Kubo. o razgovoru z Brežnjevom je Raul Castro odpotoval nazaj na Kubo.

Papež Pavel VI. putuje na Daljni vzhod

Profesor Federico Alessandrini je 29. 10. na sedežu vatičanskega tiskovnega urada posredoval tisku podatke o bližnjem obisku Pavla VI. v deželah Daljnega vzhoda.

Predvidevajo, da bo papež prispel 26. novembra popoldne v Teheran. 27. novembra bo prispel v Manilo, kjer bo bral mašo v prestolnici za duhovščino in vernike. Popoldne se bo srečal s filipinskimi državnimi poglavarjem in drugimi oblastmi in končno še z diplomatskimi oblastmi.

28. novembra zjutraj se bo papež srečal s študenti Univerze sv. Tomaža, takoj nato pa se bo udeležil srečanja s škofi Južnovzhodne Azije.

28. novembra zjutraj se bo papež srečal z on cercl« in pozneje bo obiskal postajo »Radio veritas«. Nadalje se bo udeležil

simpozija škofov južnovzhodnega predela Azije. Ob tej priliki bo menda naslovil vsemu svetu osebno poslanico.

30. novembra bo papež prispel v Pago Pago na otočju Samoa. Po maši v vaški cerkvi bo odpotoval v Sydney ter se bo zadržal v Avstraliji do 3. decembra.

V tem času bo obiskal razna mesta v Avstraliji ter se udeležil škofijskih konferenc, ki so bile nalašč sklicane za to priložnost. 3. decembra bo papež posvetil pomožnega škofa v Port Moresbyju.

4. decembra pa bo sveti oče dopotoval v Hong Kong, kjer bo bral mašo in se potem podal v Colombo. V vatičanskih krogih pripominjajo, da se bo papež zadrževal na svojem potovanju le v diplomatskih predsedništvih vatičanske države.

Koroška demarkacijska črta in plebiscit

(16. nadaljevanje)

ODMEVI V PARIZU

Med tem, ko se je to dogajalo med Celovcem, Dunajem in Parizom, in ko je ameriška mirovna delegacija že dne 14. februarja imela v rokah celokupno »Milesovo poročilo« ob enem z zaključnim sklepom prof. Coolidgea samega, je prof. dr. Lambert Ehrlich, ki je kot zastopnik slovenske deželne vlade spremljal Milesovo komisijo na njenem potovanju skozi Koroško in sam na svoje lastne oči videl in na svoja lastna ušesa slišal, kaj se dogaja in kako se »izpraševanje ljudstva« praktično izvaja, skušal premostiti železniški kaos na Solnograškem in Tirolskem, da bi čim prej prišel v Pariz in obvestil jugoslovansko delegacijo, ki se je začela tamkaj zbirati, o poteku dogodkov. Ves čas Milesovega raziskovanja je slutil, da bodo »Amerikanci« odločili v prilog Nemške Avstrije in proti koroškimi Slovincem. Ves postopek je bil takšen, je pozneje pripovedoval, da zanj ni bilo nobenega dvoma o tem, kje ležijo simpatije članov razmejitvene komisije. Zato je smatral za nujno, da čim prej pride on sam osebno v Pariz in jugoslovansko zastopstvo o vsem obvesti, da bi tako prepričal, da se Milesov predlog o razmejitvi, o katerem ni dvomil, da bo kot predlog izvedencev napravil prepričevalen vtis na ameriško mirovno delegacijo, ne vsili tudi Vrhovnemu Svetu kot najbolj pravična rešitev. Z velikimi težavami, čakanji na mejah, preiskovanji po carinarnicah, se je vendar prikopaval do Pariza dne 20. februarja v upanju, da je prišel še pravočasno. Ko bi bil takrat vedel on sam, in če bi bila vedela tudi slovenska deželna vlada, da je bila Milesova razmejitvena ko-

misija poslana na Koroško brez odobritve ameriške vlade in proti predpisom pogodbe za premirje in je tako bila s stališča mednarodnega prava ilegalna in brez pravne vrednosti — toda tega takrat nikdo od naših ni vedel — bi bil ves postopek drugačen. Mesto, da so takrat v Gradcu pristali na predlog, da naj ameriška komisija posreduje na Koroškem, bi bili to nalogo prepustili francoski vojski, ki je po pogodbi o premirju bila pristojna za to ozemlje. Milesova komisija bi sploh ne mogla iti na Koroško. In če bi bila zaradi nevednosti pripuščena, bi bilo mnogo lažje razveljaviti njen pomen pri poveljniku francoske vojske maršalu Franchet d'Esperayu, kot pa v samem Parizu.

Ameriška mirovna delegacija v Parizu je bila v hudi zadregi, ko je prejela Milesove dokumente o Koroški. Kot je razvidno že iz njenega stališča koncem januarja 1919, ona ni hotela nastopati samovoljno in mimo zaveznikov. Vest o Coolidgevem postopku je smatrala za tako važno, da so jo takoj sporočili Državnemu tajništvu v Washingtonu in predložili samemu predsedniku Wilsonu. Dne 20. februarja — na dan, ko je dr. Ehrlich prišel v Pariz — je imela delegacija sejo, kjer so Coolidgev incident obravnavali. Pri tej priložnosti je, kot je razvidno iz arhivov, tajnik delegacije general Bliss silno trdno nastopil in predložil stroge ukrepe. Izjavil je:

»Incident, kot je ta s prof. Coolidgev, ki je zabredel v obmejni spor med Nemško-Avstriji in Slovenci na Koroškem, mi mnogokrat vzbujajo željo, da bi takoj odpoklical vse ameriške misije, ki delajo zunaj na terenu...«

Državni tajnik Lansing, ki je takoj spoznal daljnosežnost tega incidenta, je sklenil, da je treba vso stvar zakriti in jo pokriti s predlogom, naj Vrhovni Svet vzame stvar avstrijsko-slovenskih bojov na Koroškem v svoje roke in napravi potrebne sklepe, da se boji ustavijo na kakšni sporazumni začasni meji. Vrhovni Svet je ta predlog sprejel, ker mu je bilo mnogo na tem, da ameriške delegacije, katere dobra volja je bila jasna, zaradi Coolidgea ne spravlja v zadrego. Prof. Coolidgeu pa so dne 26. februarja poslali brzojavko naslednje vsebine:

Pariz, dne 26. februarja 1919.

Profesorju Coolidgeu, Dunaj — Morate razumeti, da ameriška mirovna delegacija pod nobenim pogojem ne sme nastopati na svojo roko v takšnih stvareh in zaradi tega ne smete objavljati nikakršne, pa čeprav samočasne razmejitvene črte, ki da so jo potegovali ameriški uradniki. Ameriška delegacija je pravkar dobila protestno noto srbske vlade glede razmejitvene črte, ki jo je potegnil polkovnik Miles. Na večerjšnji seji Sveta Desetorice je bilo sklenjeno, da naj predmet o razmejitveni črti na Koroškem prouči Tehnična Komisija, ki je bila sestavljena v takšne namene. Upamo, da bo v kratkem ustanovljena nevtralna cona, ki bo preprečila nadaljevanje sovražnosti v tem predelu. Pooblaščenici ste sporočiti nasprotujočim si strankam — in to boljše ustno — da ste obveščeni, da je predmet o začasni razmejitveni črti sedaj v rokah Vrhovnega Sveta in da je torej popolnoma izven območja vsakega poedinca kakor tudi izven oblasti Ameriške mirovne delegacije...«

Iz tega brzojava sledi, da je bilo sklenjeno, da se vse delovanje Milesove komisije zamolči, da se njeni sklepi sploh ne razglase kot neveljavni, in da je jugoslovansko zastopstvo na podlagi dr. Ehrlichovega poročila mednarodnopravno stran tega incidenta že iskoristilo. Prepis tega br-

zojava je bil poslan predsedniku Wilsonu, ki ga je odobril.

Dne 5. marca je francoski zunanji minister Pichon uradno protestiral pri ameriški mirovni delegaciji proti »delovanju nekega Mistra Coolidgea« na francoskem pristojnem vojaškem področju, in istega dne je tudi prof. dr. Žolger, ki je prav tako po hudih mukah prišel v Pariz, v imenu jugoslovanskega predstavništva na mirovni konferenci predložil Vrhovnemu Svetu poznano zgodovinsko spomenico o predlogu za razmejitve med Nemško Avstrijo in Jugoslavijo.

Incident o Milesovi razmejitveni črti na Koroškem je pozneje imenovan še enkrat v zapisniku o seji ameriške mirovne delegacije dne 18. marca 1919, ko je šlo za predlog francoske vlade, naj Amerika pošlje enega svojih častnikov v Ljubljano, da se tamkaj priključi vojaški misiji maršala Franchet d'Esperaya. K temu predlogu je tajnik delegacije izjavil, da »nas je Milesova afera naučila«, da je boljše, da se Amerika ne meša v razmejitvena vprašanja razen po nalogu Vrhovnega Sveta. O Milesovi komisiji se je izrazil, »da je polkovnik Miles akcijo izvedel brez vsakega dovoljenja svoje vlade« in da je to, kar je storil, »bilo dobronamerno, prijateljsko dejanje opazovalca, ki pa jo je ameriška mirovna delegacija zavrgla in jo označila kot dejanje, ki nima nobene uradne vrednosti.« Na osnovi teh »prošli izkustev«, pa predlaga, da naj ameriška delegacija odkloni prošnjo francoske vlade in torej ne pošlje v Ljubljano nobenega častnika v vojaško misijo maršala Franchet d'Esperaya, ki naj bi šla na Koroško, da tamkajšnje razmere še enkrat preišče. Francozi so potem zamisel sploh opustili.

(Dalje prihodnjič)

KAJ PIŠEJO DRUGI (V)*

Skrivnost črk

(Ob Massinovi knjigi »La Lettre et l'Image, založba Gallimard, Pariz 1970)

Massin skuša v svoji knjigi dokazati, da so črke še nekaj več kot samo črke. Črka ni samo enkratna človeška abstrakcija, genialen pripomoček sporazumevanja, temveč nekaj skrivnostnega. Črka ni le črka, temveč tudi SLIKA. Na tem področju črke niso več posredovalke, poštarji besed, temveč samostojne konfiguracije, ki jih je mogoče tolmačiti tudi na simboličen način.

Massin opozarja na MAGIČNI POMEN črk v kabali in v okultnih znanostih. Pomembnejša pa se zdi Massinu drugačna stopnja tolmačenja posameznih črk, namreč simbolična razlaga njihove forme. S to simbolično obliko črk se je ukvarjal že znani francoski pisatelj Victor Hugo, ki je ugotovil: »Človeška družba, svet, prav človek je skrit v abecedi. Gradbeništvo, astronomija, filozofija, vse znanosti imajo svoj začetek v abecedi, in temu mora biti tako. Abeceda je kot studenec, kot izvir. A je streha, ostrešje s premičnimi tramovi, ladja, arx; ali pa je bratski poljub dveh prijateljev, ki se objemata in stiskata roke; D je hrbet, B hrbet na hrbtu, grba; O je mesec; E je podzidje, temelj, stebel, konzola in arhitrav, celotna arhitektura torej...; H je fasada z dvema stolpoma; I je vojni stroj, ki izstreljuje svoj izstreljek; J postavlja zakon »vpadni kot je enak izpadnemu kotu«, je torej geometrijski ključ; R je mirovanje, je nosač tovora, ki se naslanja na svojo palico; T je kladivo; Y sta prekržana meča, boj...«

Hugo pa ni bil prvi, ki je na tak način razmišljal o črkah in o abecedi. V času renesanse se najde cela vrsta podobnih razmišljanj, v katerih so izvajali črke iz arhitektonskih in geometričnih oblik. Posebno važna je v tem smislu knjiga Geoffroya Toryja iz leta 1529, v kateri je avtor vse črke latinske abecede postavil v razmerje in odvisnost s človekovim telesom. Za A pravi Tory: »Noge so široko razkoračene, kot pri človeku, ki koraka čez kako zapreko.«

Ob takih razmišljanjih postajajo črke podobe, samostojna telesa, ki jih ogledujemo zaradi njih samih in ne zaradi kake druge morebitne funkcije (branja), ki bi v njih morda ležala.

To pa je neke vrste OSVOBODITEV

črk od njihovega osnovnega namena, od njihove službe. V modernem času so italijanski pesnik Marinetti in nekateri drugi hoteli črke popolnoma osvoboditi, osamosvojiti. To je bil začetek kaligrafičnega procesa, ki pa v tem stoletju ni bil več enkratna, prva novost, temveč ponovitev tistega, kar se je zgodilo v dragocenih rokopisih že v srednjem veku.

Massin navaja karolinške inicialke, ki jih obdaja bujno fantastično živalstvo in rastlinstvo. To so res črke-slike, popolnoma samostojna telesa, enkratni svet zase, ki ni v nikakršni zvezi s tekstom, ki ga obdaja. V teh srednjeveških rokopisih postajajo črke začetnice vedno bolj same sebi namen. Črke so tu vedno bolj poseben, fantastičen, samostojen svet. Strani teh rokopisov postajajo posebne, na optiko preračunane umetnine, pravi slikarski listi. Fantazija divja tu preko črk in po črkah, črke tu res niso več prvenstveno posredovalke besed, temveč samostojna okrasna telesa, samostojen okrasni svet. To divjanje in razgrajanje gre tako daleč, da mora povzdigniti Bernard de Clairvaux svarični glas: »Litterae unius coloris fiant et non depictae (črke morajo biti narejene v eni barvi, ne smejo biti polepšane). Tako počasi konča ta divja doba fantastičnih črk, črk-samostojnih enot, čeprav so v gotiki in

renesansi še določene kratkotrajnejše poživitve fantastičnega.

Gutenbergov tiskarski izum prinese določeno suhoparnost in zbranost. V novo obdobje pa pripelje črke izumitev litografije v 19. stoletju. Poleg sanjsko-fantastičnega se pojavi v slikarski abecedi sedaj tudi temno, podzemeljsko, demonično, na drugi strani pa folkloristično.

Posebno pozornost posveča Massin tudi reklamam, črkam v reklamam, ki so res nekaj posebnega in za naš čas kaligrafično važnega, kar pa je še premalo raziskano.

Omembo pa zasluži tudi francoski pesnik Guillaume Apollinaire s svojo poezijo črk »Calligrammes«. Pri Apollinaireu imajo črke dvojno vlogo: na eni strani so posredovalke glasov in besed, na drugi strani pa samostojni oblikovni elementi, tudi grafični samonamen na posebnem območju.

Massinovi knjigi je dodano obširno slikovno gradivo, ki še povečuje vrednost knjige. To delo pa je pomembno tudi zato, ker opozarja na skrivnostni svet črk, na njihovo skrivnostno dvojno življenje, na njihov skrivnostni izvor. Tu lahko zares spoznamo, da črke niso le posredovalke glasov in besed, ampak tudi samostojne slikarske celice.

Lev Detela

* Primerjaj članke Leva Detela: »O predrevolucionarni ruski literaturi in literarni znanosti« (NT, 9. april 1970), »Sodobna ruska podtalna literatura« (NT, 18. junija 1970), »Dva pomembnejša pisatelja majhnih narodov« (NT, 9. julija 1970) in »Literatura-cesarstvo znakov« (NT, 10. septembra 1970).

Terezija Hanželič - umrla

V Večnem mestu so 22. oktobra pokopali bivšo častito mater slovenskih šolskih sester Terezijo Hanželič. Rajna je bila županova hči, rojena 19. febr. 1876 v Hardeku pri Ormožu. Potem ko je opravila maturo na učiteljski šoli slovenskih šolskih sester v Mariboru, je stopila v njih samostan in 15. avgusta 1899 prejela redovno obleko. Po opravljenem noviciatu so jo predstojniki poslali v Tomaj na Krasu, potem v Marjanišče v Ljubljani, kjer je bila učiteljica do prve svetovne vojne. L. 1914 je bila izvoljena za generalno predstojnico kongregacije Lidvina Purgaja, dotokratna predstojnica v Marjanišču. Tako je s. Terezija stopila na njeno mesto. To službo je potem opravljala med vso prvo svetovno

vojno, ko je bilo Marjanišče spremenjeno v vojaško bolnišnico.

L. 1928 je odšla s. Terezija v Zemun, da je tam ustanovila in uredila nov sestrski zavod, ki ga je potem vodila do l. 1935, ko je bila v juliju izvoljena za generalno predstojnico kongregacije. Delo kongregacije se je tedaj raztezalo preko vse Jugoslavije, po Severni Ameriki, Avstriji, Italiji in Afriki.

Materi Tereziji je bilo odločeno, da vodi kongregacijo v najhujši dobi njenega delovanja. Nacisti so sestre pregnali, kamorkoli so prišli. Smatrali so jih za preroditeljice slovenstva in zato za sovražnice nemštva. M. Terezija je preselila generalno hišo in nekaj sester v Rim. Od tam je vodila samostane po svobodnem svetu in skrbela, kar je največ mogla, za svojo razbito samostansko družino v Jugoslaviji vse do l. 1958, ko je zaradi starosti in oslabelosti odložila to breme.

V strašnih letih po drugi svetovni vojni je m. Terezija na široko delila dobrote in tolažbo slovenskim izgnancem in beguncem, ki so se zatekli v Rim praznih rok. Severnoameriško provinco in samostane je m. Terezija ponovno obiskala po drugi svetovni vojni.

Mati Terezija je ena najzaslužnejših žen v vzgoji in splošni prosveti Slovencev. Ob njeni poslovitvi od nas prosimo Boga, naj ji sedaj podeli pri sebi večno plačilo. J. S.

Paleolitski ostanki na Rabu

V Loparju na Rabu so našli nekaj ostankov še iz kamene dobe. Odkril jih je znani znanstvenik in izvedenec jugoslovanske akademije znanosti in umetnosti prof. Malez, ki trdi, da ostanki spadajo v paleolitsko dobo. Gre za kamene izdelke in orožje ter nekaj nakita. Odkritje naj bi potrjevalo, da je bil Rab pred nekaj tisočletji združen s celino.

Na Goriškem večanje števila otrok na slovenskih šolah

»Slovenska šola na Goriškem je čvrstejša kot kdaj koli prej!« Tak je bil naslov članka v Primorskem dnevniku, ko je objavil lani v istem času podatke o takratnem vpisu v slovenske šole na Goriškem. Primorski Slovenci to trditev lahko letos s še večjim poudarkom ponovijo, saj so podatki zanje še bolj ugodni. Lani je število otrok v slovenskih vrtcih, osnovnih in srdenjih šolah poskočilo od predlanskih 949 na 1017, letos pa se je to število spet povečalo na 1076. Še večje bi bilo to število, če bi bilo mogoče sprejeti v otroškem vrtcu v Doberdovu in v Savodnjah nad 40 otrok, ki so jih zavrnili zaradi pomanjkanja prostorov in vzgojiteljev.

Rezultati za slovensko šolo in za celotno slovensko skupnost so torej pozitivni in letošnji podatki prepričujejo, da bo v prihodnjih letih število otrok v slovenskih šolah še naraščalo, saj imajo zelo veliko število otrok v vrtcih, v osnovnih šolah in tudi v nižji gimnaziji.

SLOVENCİ doma in po svetu

Odlikovanje Francetu Vodniku

Na drugem mednarodnem kongresu prevajalcev poljske literature, ki je bil v Varšavi, je poljski minister za kulturo in umetnost izročil Francetu Vodniku, plodovitemu prevajalcu iz poljščine v slovenščino red zaslug za poljsko kulturo. To je že četrto poljsko odlikovanje za Franceta Vodnika, saj je že prejel častno nagrado PEN kluba, značko tisočletja in častno diplomu Zveze pisateljev in umetnikov. Tako je France Vodnik, naš priznani prevajalec, pesnik, esejist in kritik, v očeh poljske javnosti najizrazitejši predstavnik kulturnih stikov med Poljaki in Slovenci. Ob kongresu v Varšavi je imel France Vodnik poseben intervju za list Kurier Polski.

Borštnikove nagrade v Mariboru

Ob zaključku Borštnikovih gledaliških srečanj v Mariboru, v katerih so nastopila vsa poklicna slovenska gledališča, so podelili nagrade za najboljše vloge, režijo itd.

Najvišje priznanje — Borštnikov prstan — je prejela odlična slovenska gledališka umetnica Elvira Kraljeva.

Velikega priznanja Borštnikove nagrade je bil deležen član Slovenskega gledališča iz Trsta Silvij Kobal za glavno vlogo v štokovski komediji »Moč uniforme«.

Za vlogo v isti komediji je prejel Boris Cavazza nagrado tednika »Antena«.

Spomenik generalu Majstru

Pred kratkim so v Kamniku v Sloveniji odkrili spomenik generalu Rudolfu Majstru-Vojanovu; le-ta je bil tudi pesnik. Majster se je rodil v Kamniku, pokopan pa je na Uncu. Kakor znano, si je Majster po prvi svetovni vojni pridobil izredne zasluge za jugoslovansko mejo proti severu. Spomenik je iz bron, izdelal ga je akademski kipar Anton Sigulin. Stoji v nadnaravni velikosti na kvadru pohorskega granita.

Kipar France Gorše v Celju

Kipar France Gorše, katerega je obiskal a. l. nedavno v Kortah, ter potem svoje vtise opisal v Našem tedniku (št. 42, 43), sedaj ustvarja v Celju križev pot za celjsko opatijo. Trenutno ustvarja osmo postajo.

Mache deinen Einkaufsbummel
nicht im allerärgsten Rummel,
du angelst nur in deiner Hast
ein Geschenk, das dann nicht paßt!

DAS WÄR' FÜR DICH NICHT VORTEILHAFT,
MEINT DIE KÄRNTNER KAUFMANNSCHAFT!

STIBILJEVA ELEKTRONSKA PLOŠČA NA PHILIPSOVI PLOŠČI

V albumu štirih gramofonskih plošč »Electronic Panorama« (Philips — stereo 6526 003-6), ki predstavljajo najnovejšo produkcijo Studijev za elektronsko glasbo v Parizu, Utrechtu, Tokiu in Varšavi, je objavljena tudi edina elektronska kompozicija slovenskega skladatelja Milana Stibilja »Rainbow«. Skladbo za štirikanalni magnetofonski trak (na plošči je objavljena stereo verzija tega dela) je Stibilj realiziral na povabilo univerze v Utrechtu v tamkajšnjem studiu za elektronsko glasbo inštituta za sonologijo. To je prvo slovensko elektronsko glasbeno delo, ki je z objavo na Philipsovi gramofonski plošči enakovredno poseglo v mednarodna dogajanja na tem področju.

Luis F. Leloir (kemija), Hannes Alfvén (fizika) in Paul Samuelson (gospodarska znanost)

Buenos Airesu. Po doktoratu v Buenos Airesu je približno deset let sodeloval pri raziskovanjih, ki jih je vodil dr. Goussay v fiziološkem inštitutu. V začetku se je bavil skoraj izključno z medicinskimi problemi, nato pa se je popolnoma omejil na biokemijske probleme in je tudi bil zaposlen v biokemijskih inštitutih v Angliji in ZDA. Leta 1941 so ga imenovali za asistenta fiziologije na univerzi v Buenos Airesu, leta 1947 je postal ravnatelj biokemijskega inštituta »Fundación Campomar«. V naslednjih letih je sam ali s sodelavci izvedel nekaj odkritij, katerih posledice se bodo prav gotovo poznale v bodoči medicini in fiziologiji.

v magnetohidrodinamiki in praktičnem uporabljanju te vede v različnih sektorjih fizike in pri plazmi.

Prof. Neel, ki je star 65 let, je ravnatelj študijskega centra v Grenoblu, 62-letni prof. Alfvén pa poučuje teoretično fiziko na znanstveni fakulteti v Stockholmu. Prof. Alfvén poleg tega vodi važna raziskovanja v San Diegu (Kalifornija). Znan je spor, do katerega je prišlo ko je kritiziral švedske načrte za jedrska raziskovanja.

Znanstvenika sta prejela nagradi za raziskovanja v dveh različnih sektorjih fizike, kar je precej neobičajno v zgodovini Nobelovega nagrajevanja.

Ob robu povedano

ATENTAT NA HITLERJA

Herdenjeva knjižnica šte. 96 poroča v zvezi z atentatom na Hitlerja, 20. julija 1944, da je bil zloglasni Freissler prvotno komunist in da ga je celo Hitler nazival »unser Wischinski«. Pravosodni minister Thierak je v poročilu o obravnavi proti obtožencem, 20. julija, ugotovil, da je ugled sodišča zaradi Freisslerjevih propagandnih govorov pri obravnavi in neokusnih priimkov nasproti obtožencem, kakor »Würstchen, Dreiviertelportion«, trpel na svojem ugledu.

Mi smo na Koroškem takih izpadov od takih, ki hočejo svojo nenemško pokolenje zakriti, navajeni. Da pa je dosegel Freissler tako vplivno mesto, je moral kričati že prav patološko.

SELE

(Dan starih, kulturna prireditve)

Tudi letos je dan starih našim starim občanom izkazal čast in jim prinesel par ur razvedrila. Okoli 50 se jih je udeležilo skupnega kosila v farni dvorani in brhke kuharice in natakarice so jim dobro postregle. Po pozdravu g. župana Velika so jim otroci drugega razreda pod vodstvom g. nadučitelja Hribernika počastili s štirimi zbornimi deklamacijami in jim tudi dvakrat ljubko zapeli. Tudi domači mešani zbor jim je zapel tri pesmi: »Otrok Marijin sem«, »Glejte, že sonce zahaja« in »Zdravico«.

Srečen slučaj je hotel, da je isto nedeljo pevski zbor iz Šoštanja na Štajerskem prišel na izlet v Sele za namenom, da nam priredi pevski koncert. Tako so bili stari deležni tudi tega užitka.

Gostje iz Šoštanja so nam ob spretni povezavi zapeli okoli dvajset umetnih in narodnih pesmi, med temi tudi več koroških. Da pa koncert ni bil enoličen, sta mešani in moški zbor večkrat menjala in tudi godci so se vmes oglasili. Nastop zbora je pokazal, da ima lepe izvežbane glasove in izkušeno vodstvo. Kako nam je petje ugajalo, je dokazovalo burno ploskanje. Hvaležni smo gostom za obisk in lepi nastop. Moramo smemo upati, da nas prihodnje leto spet obiščejo in nam zapojejo?

V nedeljo, 25. oktobra, popoldne, pa smo v dveh urah prepotovali našo lepo domovino od Tirolske sem skozi Ziljo, Rož in Podjuno. Vodil nas je župnik Vinko Zaletel s skioptičnimi slikami in živo besedo. Mogli smo občudovati kras narave, lepoto planin, videli smo že poznane in še ne znane kraje, zanimive zgodovinske in umetniške spomenike, polkrajinske posebnosti, srečali tudi med drugimi našega nekdanjega prijatelja pokojnega škofa Rožmana in našo koroško pesnico Milko Hartmanovo.

Občudujemo marljivega g. predavatelja, da je tekem let posnel toliko posrečenih silk in jih nanizal v tako lepo povezavo. Veselimo se že na prihodnje predavanje, ki bo nadaljevanje tega prvega dela v zbirki »Rož, Podjuna, Zilja«.

ŠT. VID V PODJUNI

V nedeljo, 20. septembra, je bila v Št. Primožu poroka, pd. Lipeja v Kotu v žitrajški fari in Renate Tomažič, Dobnikove v Nagelčah. Zadnjo nedeljo v septembru pa je bila v Dobri vasi poroka Franca Mišica, pd. Ravčevega v Rikarji vasi in njegove izvoljenke, natakarice (uslužbenke) pri Koleritschu.

Novoporočencem želimo vse dobro na njih skupni življenjski poti.

Dne 24. avgusta je bil pogreb 82-letnega Hilarija Goričnika, pd. Gražarjevega očeta na Proboju. Dne 5. septembra je bil pogreb Jurija Koschitza, ki je umrl v Celovcu, a sta ga dala hčerka in zet prepeljati domov. Dan nato je bil v Št. Danijelu pogreb 28-letnega Friderika Kordeža, pd. Majdlnevega v Dvoru. Postal je žrtev prometne nesreče, ko se je vozil z mopedom in ga je povozil med Čukovo gostilno in Bukovjem neki celovski avto. Dne 14. oktobra je bil pogreb 60-letnega Hanzeja Strnišnika, pd. Fikovnikovega v Gluhem lesu.

Vsi pogrebi, razen onega v Št. Danijelu, so bili v Št. Primožu. Rajnim želimo večni mir, žalujočim sorodnikom pa velja naše toplo sožalje.

Na soncu in v morju (6)

(Z bralci našega lista kramlja Alojzij Vauti, selski župnik)

Pesnik Simon Gregorčič

Vrnila sva se na trg, da si ogledava po zadnji vojni postavljeni spomenik pesnika Simona Gregorčiča. Na kamnitem podstavku stoji bronasta soha, ki predstavlja Gregorčiča v talarju, hodečega, kretnje rok in lica razodevajo notranje prekipevajočega pesnikovega duha. Pesniku so postavili spomenik tu v Kobaridu zato, ker je v bližini njegov rojstni kraj in zadnji počitek.

Hotela sva se podati tja, a kako ju najti? Obrnila sva se na gospoda dekana, ki je tudi bil med udeleženci duhovnih vaj. Prijazno naju je sprejel in nama narisal pot do Gregorčičeve rojstne vasi Vrsno. Na podlagi tega »zemljevida« sva se lahko pripeljala na cilj. Prijazna žena na vasi nama je pokazala med hišami Gregorčičev rojstni dom. Res bereva na zunanji steni hiše na plošči napis:

V tej hiši se je rodil 13. oktobra 1844. leta pesnik

SIMON GREGORČIČ

Umrl je v Gorici 24. novembra 1906.

Ozidje, ki si zmožno bilo,
da velepegca si rodilo,
ti, ako si tako če malo,
na vek se boš veliko zvalo!

Ze se nama je pridružila pesnikova pranečakinja, da nama razkaže in raztolmači vse, kar se vidi v pesnikovi rojstni hiši, ki je zdaj preurejena v muzej.

Pritličje hiše je tako kakor nekdanj. Veže nima. Skozi hišna vrata stopimo že kar v kuhinjo. V njej se še vse vidi, kakor je bilo pred 150 leti: zakajeno odprto ognjišče, nad njim visi kotel, železni lonci, glinaste skledje, ponvice, pribor itd., vse, kakor je bilo takrat v rabi. Na steni beremo kitico iz Gregorčičeve pesmi »Kmečki hiši«. Pesnik je pač imel pred očmi svojo rojstno hišo, ko je proslavljal kmečko hišo z besedami:

Mogočna nisi, ne prostorna
in stavil te umetnik ni.
Bolj kot bogata si uborna
preprosta selska hiša ti!

Iz kuhinje vodijo vrata v sobo. Na mizi cela kopa fotografij in faksimilov, ki kažejo pesnikovo življenje in delo. Na steni pritrjen pesnikov rodovnik iz lesenih členkov, torej vse njegove prednike in sorodstvo. Tudi njegova zibelka se še hrani tu.

Blažej Janšič - umrl

V ponedeljek popoldne, 26. oktobra, je umrl za srčno kapjo v Medgorjah Blažej Janšič v 65. letu starosti.

Pokojni Blažej je bil rojen v radiški župniji, nato se je z starši preselil v Medgorje in tu obiskoval šolo. Po končani šoli si je izbral poklic bolniškega strežnika. Nad 40 let je bil vreden strežnik bolnikom najprej v Innsbrucku, med zadnjo vojno na Du-

naju, in po vojni v Celovcu. Pred pol letom je stopil v pokoj, ki ga je preživljal na svojem domu. Že nad 10 let je vsako leto na morju preživljal svoj oddih in tam iskal potrebno zdravje. V prejšnjih letih je svoje doživljanje opisoval v »Našem tedniku«.

V četrtek, 29. oktobra, se je pri pogrebu na njegovem domu zbrala velika množica ljudstva od blizu in daleč. Pogrebne obrede je imel mil. g. prelat in stolni dekan A. Zechner, ob številni asistenci duhovnikov, njegovih prijateljev! Radiški in medgorski cerkveni pevski zbor sta mu zapela pri domu in ob grobu! V cerkvi je bila sv. maša,

Obiskovalci se lahko podpišejo v spominsko knjigo. Med imeni izmed obiskovalcev zadnjih časov sva našla tudi dva Korošca: profesorja Wakounika in njegovo gospo Marijo!

Tudi midva sva s podpisom hotela potrditi svoj obisk in jaz sem še pripisal: Kot mlad dijak gimnazijec sem navdušeno deklamiral Gregorčičeve pesmi, kot starček pa sem še mogel obiskati njegov rojstni dom.

Za časa Gregorčičeve mladosti in še pozneje je bila njegova rojstna hiša le pritlična. Da bi pa mogli prirediti muzej, so potrebovali večje prostore. Zato so pritlični hiši nazidali eno nadstropje. Ob zunanji steni vodijo od hišnih vrat ozke stopnice v nadstropje, ki ga obdaja lesen hodnik. V dveh sobah razstavljeni razni predmeti, nekdanj Gregorčičeva last: miza, omara, postelja itd. Zelo nazorno je pokazano pesnikovo življenje od otroških let do smrti, njegovo delo, pa tudi gradivo, ki je po njegovi smrti nastajalo, ko so mnogi proučevali njegove pesmi in njegovo osebnost. Vse izdaje njegovih pesmi so tu razstavljene na ogled.

Vas Vrsno leži na pobočju pod Krnom, od nje je diven pogled na soško dolino. Tukaj je tudi Gregorčič kot pastirček pohajal za tropom ovčic. Od tu je gledal dolino Soče pod seboj in že takrat se je porodilo v njem občutje, ki mu je pozneje narekovalo pesem »Soči« in »Nazaj v planinski raj!« V tem kmečkem okolju se je navzel ljubezni do preprostega kmečkega življenja in domačih gora, ki jo je pozneje izlival v svoje domoljubne pesmi.

Na griču Sv. Lorenca, ki se na levi strani Soče dviga iz ravnine, je ob cerkvi pesnikov grob. Tega pa nisva obiskala, saj nama je ogled rojstne hiše in muzeja zadostoval.

Iz Kobarida naju je pot vodila dalje v Bovec. Tu je v prvi svetovni vojni fronta potekala prav tik mesta in ga popolnoma porušila. Sedaj je mestece čisto prenovljeno in je zelo čedno. Kraj je zelo pomemben kot letovišče in izhodišče na planinske ture.

Dolina v dolžini 10 km za Bovcem nosi ime Trenta. Po pobočjih stoječe redke hišice, krite s škodlami (šintlni) imajo pod seboj ovčje staje, zunaj vodijo stopnice gor na hodnik k stanovanju ljudi. Redke so njivice, redke so hišice, življenje trdo, prebivalcev malo, a so krepke grče.

(Dalje prihodnjič)

Naše prireditve

Vodstvo katoliške mladine dekanije Borovlje, vabi fante in dekleta na **DEKANIJSKI MLADINSKI DAN**, ki bo na praznik Kristusa Kralja, dne 22. novembra 1970, ob pol treh popoldne v farni dvorani v Šmarjeti v Rožu.

Mladina dekanije bo proslavila Kristusa Kralja s pesmijo, s posameznimi prizori iz igre »Garcia Moreno« in z besednim bogoslužjem.

Prisrčno vabljeni!

Ljubitelji prosvete, pozor!

V nedeljo, 15. novembra 1970, ob 19. uri priredi društvo »Rož« v farni dvorani v Št. Jakobu v Rožu prosvetni večer:

»NAŠA KOROŠKA V SLIKI IN PESMI«

z barvnimi diapozitivi, besedilom k slikam (g. župnik Zaletel), ob sodelovanju šentjakobskega mešanega zbora z narodno in umetno pesmijo (dir. prof. Janez Kampuš).

Pridite polnoštevilno na ta lepi večer!

Katoliška prosveta Št. Jakob v Rožu
Prosvetno društvo »Rož«

v Medgorjah. Duhovniki, njegovi prijatelji, so se v lepem številu udeležili pogreba, kar 15 sobratov je prišlo, da mu izkažejo hvaležno ljubezen!

Vsako leto je romal v skupnih romanjih, obiskal vsa večja Marijina božja pota v Evropi, aktivno sodeloval v Armadi molitve sv. rožnega venca v Fatimi, bil 40 let dobitnik Kanizijanuma v Innsbrucku, kjer je veliko daroval za vzgojo duhovnikov.

Letos je kar dvakrat poromal v Maria Zell, v avgustu s svojim novomašnikom, 3. in 4. oktobra pa s farnim romanjem, ki je bilo mladinsko romanje naše fare, saj je bilo nad 30 fantov in deklet. Kako lepo je bilo v soboto, 3. oktobra, zvečer, ko je Blažej z našimi fanti od 7. do 8. ure imel molitveno uro v baziliki pred Manijinim oltarjem. Ko smo zapuščali baziliko, kar ni mogel od Manijinega oltarja, kot da je čutil, da se poslavljaja od Marije, ki jo je vse svoje življenje tako lepo častil. V njegovem čiščenju do Matere božje je bilo nekaj vzvišenega, bil je pred Manijinim oltarjem res ves srečen v svoji molitvi. Le tako moramo prav razumeti njegovo moralno čisto življenje. V tem je bil res vzoren, dostojanstven.

Sam bi bil rad duhovnik, ker mu ni bilo mogoče, da bi študiral, je pa vse življenje rad pomagal v farnem življenju, zadnji čas še posebno v pripravi na škofijsko sinodo.

Za svoje zgledno apostolsko delo, kot katoliški laik je prejel posebno zahvalno pismo od sv. očeta Pavla VI. Tudi naš nad-

SREČANJE ABSOLVENTK

enoletne gosp. šole v Št. Jakobu v Rožu ter kmetijsko gospodinjске šole v Št. Rupertu pri Velikovcu in Št. Jakobu v Rožu, bo v Št. Jakobu v nedeljo popoldne, dne 29. novembra. Svidenja se vesele šolske sestre

pastir se mu je pred leti pismeno zahvalil za njegovo vsestransko nesebično delo v korist Cerkve in duš!

Ob odprtem grobu smo se duhovniki z verniki, ki so prišli v izredno velikem številu iz vseh okoliških župnij, poslovili od rajnega s tem, da smo skupno zapeli Manijine pesmi.

Lepo se zahvalimo mil. g. prelatu in stolnemu dekanu, da je izpolnil oseбно željo rajnega in opravil pogrebne obrede in pogrebno sv. mašo, prav tako bodi izrečena javna zahvala vsem gospodom duhovnikom, radiškemu in medgorskemu pevskemu zboru, družinam Kordasch-Tinijevim in Rovnjakovim za vse, kar so rajnemu v zadnjem času, ko je bolehal, storili dobrega! Naj mu bo dobri Bog bogat plačnik za njegovo dobrih del bogato življenje!

A. Cvetko

PLIBERK:

Skrb za stalna delovna mesta

V našem kraju se je vsa leta semkaj rodilo več ljudi, kot jih je umrlo. Vendar število prebivalstva ni naraslo. Mesto Pliberk ima, kar ljudje pomenijo, vedno le okrog 1000 prebivalcev. Tudi v obeh bivših občinah — Blato in Libuče — število prebivalstva pada. Vzrok temu je, ker se na kmetijah potrebuje zaradi strojev manj ljudi, ni pa v občini industrijskih obratov, ki bi dajali delo doraščajoči mladini. Zato gredo naši ljudje po svetu iskat zaposlitve in zaslužka. Nekateri ga najdejo v Sincih vesih, drugi v Celovcu in se dnevno vozijo sem in tja. Zopet drugi delajo na gornjem Koroškem, pri gradnji cest ali elektrarn in prihajajo domov vsakih 10 dni, ali pa samo vsakih 6 tednov, ko jim delodajalec plača vožnjo. Nekateri se pa sploh izselijo na Predarlško, v Švico ali Nemčijo in si tam ustanovijo družine. Vsakih par let še obiščejo svoj rodni kraj in starše, ko pa jim roditelji umrjejo, tudi to izostane, posebno če jim dobro gre. Sedaj je občinska pristojnost odpravljena in tudi revnih in oslabelih s tujine ne pošiljajo v domači kraj.

Vsak, kdor je skušal hoditi kam daleč na delo, ve, s kakšnimi težavami je to združeno. Ob vsakem vremenu je treba zgodaj odriniti od doma, v jeseni in pozimi še v temi in se pozno vračati. Pri tem trpi družinsko življenje, ker oče vidi zjutraj speče, in zvečer zopet samo speče otroke in se cel teden ne more z njimi govoriti. Še slabše je pri onih, ki samo po desetih dneh prihajajo domov, da o teh sploh ne govorimo, ki jih več tednov ni domov. Večkrat se zalokci zaradi pogoste ločitve drug drugemu odtujijo in niso redki slučajji, da se razidejo.

Tudi doraščajoča dekleta morajo iskati zaposlitve v tujini. Mnogo jih je na Predarlško, v Švico, pa tudi kot pomočnice v tujkoprometnih sezonah. Tudi te so izgubljene za domači kraj, ker se navadno v tujini poročijo. Zato naši kmetje često ostajajo brez nevest. Posebno gorski kmetje težko najdejo zakonsko družico v občini in grejo nekateri po nevesto celo čez mejo v Slovenijo.

Pomanjkanje postranskega zaslužka ogroža tudi male kmete. Bivše kmetije z volovsko ali kravijo vprego danes ne donaja. Jo dovolj dohodkov, da bi živeli tako, kot zasluži pomožni delavec. Opustiti kmetovanje in oditi po svetu za zaslužkom pa tudi ni mogoče, ker nehati je lahko, nanovo začeti pa bi bilo zelo težko. Ne vemo pa, kako dolgo bo trajala konjunktura. Ob pomanjkanju dela bodo podjetja najprej odpustila one delavce, ki imajo doma zemljo. Taki ne dobijo tudi brezposelne podpore. Zato pridejo zanje v poštev samo stalna delovna mesta v domačem kraju.

OPERETNA PREMIERA V MESTNEM GLEDALIŠČU:

Johann Strauß: „NETOPIR“

Johann Strauß je bil star že 49 let, ko se je lotil, s popolnim prepričanjem v zmago svoje nove operete Netopirja, katero je dokončal v kratkih 42 dneh in nočeh.

Krstna predstava te operete v treh dejanjih je bila 5. aprila 1874 v »Theatru an der Wien«, sprejeta sicer z običajnim odobravanjem Straußove glasbe, ni pa dosegla tistega prodornega uspeha, kot je pričakovalo vodstvo gledališča. Zato so jo enostavno vzeli z repertoarja. Šele po izrednem uspehu berlinske premiere, so jo na Dunaju ponovno dali na program. Odslej je postal Netopir najbolj priljubljena Straußova opereta vobče.

Tako je ugajala tudi v celovškem Mestnem gledališču premiera te Straußove operete.

Režiser Herbert Wochinz je življenjsko svežega Straußovega Netopirja spravil brez modernističnega pretiravanja v prijetno koordinacijo z glasbo. Wochinz ima srečno roko za spodobno oblikovanje intimnih scen in prinaša naravno življenje pri velikih ansamblih. Vse je prijetno, humor med posameznimi prizori ni prenapet, čustva pa se ne izgubljajo v morju kičaste sentimentalnosti.

Okusna, za vse male in velike dejavnosti na odru sijajno izkoriščena, je scenerija Matjaža Kralja, medtem ko je Evelyn Frankova ustvarila čudovite in mikavne kostume.

Vse politične stranke so pred občinski mi volitvami imele v programu skrb za stalno zaposlitev. Obračale so se na oddelek obrtne zbornice, ki se mora brigati za kraje v razvoju, da bi nam pridobili kak obrat, ki bi nudil dovolj zaposlitve vsem, ki iščejo delovna mesta.

Vse se je oziralo v Nemčijo, pričakujoč od tamkaj investitorjev. Odziva je bilo le malo. Če pa je kdo že povprašal, vedno le tak, ki bi hotel samo ugodnosti zase. Najprej zastoj, ali čisto poceni zemljišče ali zgradbe, nato kredit od občine in z njenim jamstvom. Nato še malo obresti in dve leti časa odplačevanja. Zgodilo se je celo, da se meko podjetje, kljub vsem izpolnjenim ugodnostim po naselitvi, ni razvilo in se je nemški družabnik umaknil. Treba je bilo novega družabnika in posojila, da stvar ni prišla na boben. Občina je dala davčne olajšave, samo da bi podjetje ne obstalo.

V tak položaj je prispela novica, da bi se rado v našem kraju naselilo podjetje za izdelavo gospodinjstvih strojev »Gorenje« iz Velenja. Naši občinski očetje so se hoteli prepričati o zmogljivosti podjetja in so si v Velenju ogledali tovarno. Videli so, da dela tovarna čisto po ameriškem načinu,

Iz spominov rajne Micke Kristan na Blatu

(Nadaljevanje in konec)

Na zgornjem Blatu je nekaj stal grad. Tako namreč pravi ustno izročilo. Zgoraj nad vasjo je majhen grič, okrog tega griča je bil skopan jarek, kar se še danes opazi in vidi. Spodaj pod gričem se razprostira lep, raven prostor, kjer so v tistih časih bile viteške igre, imenovali so jih turnirje. Gori v gradu se je pa zbrana viteška gospoda zabavala in z zanimanjem sledila poteku iger. Zmagovalcu igre so navdušeno ploskali in ga bogato obdarili. V tistih časih je bilo kmetstvo ljudstvo podložno graščakom in gorje tlačanom, če so se zamerali gospodi, sledila je ječa, lakota in smrt.

Srednje Blato ima posebno lepo zidano kapelico. To kapelico sta dala napraviti ali pozidati dva prejšnja gospodarja iz srednje vasi v zahvalo in spomin, da sta njegovi družini srečno prestali hude čase, ko je vladala lakota in nalezljive bolezni. V notranjstvih kapelice je veliko razpelo s Kristusovim kipom. Vse slike ob stenah in na stropu so zelo lepe, izražajo božjo milino in trpljenje Jezusovo. Poslikal je to kapelico menda isti slikar kot cerkev sv. Katarine.

Spodnje Blato šteje osem kmetij, zanimiva so lepa slovenska imena: Krevc, Hudobnik, Poklivnik, Ržen, Hrast, Pongrac, Kristan in Godec. Tudi v spodnji vasi je lep

da le-ta vsako leto raste in da ima zmerom več naročil, tako da jih ne more dočela izpolniti. Tam delajo vse na akord po tekočem traku.

Po ogledu tovarne so si bili občinski možje edini, da bi bilo to podjetje primereno, da bi postavili pri nas svojo podružnico. Vsi vodje frakcij so se pozitivno izrazili k možnosti dodatnih delovnih mest. Pa je nekdo o tem napisal članek v Kleine Zeitung in zbudil pozornost domovini zvestih udruženj v Celovcu. Heimatdienst je zavohal nevarnost za enotnost Koroške. »Ruf der Heimat« je bil plat zvona. Natiskali so letake, da bi bilo »Gorenje« izdaja Koroške. Pripeljali so v Pliberk transparenate proti Gorenju in jih nosili pri povorki skozi mesto ob priliki odkritja spomenika zavlečenim bivšim članom NSDAP. Oba govornika, višji šolski svetnik Stukovnik in potomec žrtev, Mory, sta se odločno postavila proti podjetju, ki bi nam prineslo sicer delo, ki pa je slovensko in bi zavrlo mirni razvoj (mišljena je germanizacija) kraja, ki je že tako lepo napredoval. V isti rog so začeli trobiti še mnogi Pliberčani in se oglašati s pismi bralcev v koroških časopisih. Tudi na proslavi 50-letnice ljudskega glasovanja v Celovcu, so nosili transparente proti nameravani naselitvi podružnice Gorenje v Pliberku. Ko jih je policija

(Nadaljevanje na 8. strani)

zidam križ-kapelica. Nad vasjo je gozd, v tem gozdu je zelo dolg jarek, po katerem teče voda, ki je svojčas gnala mlinska kolesa, imenuje se v Grabnah. V tem grabnu so se v starih časih skrivali ljudje in živina. Bil je varno skrivališče, ki bi ga tujec ali sovražnik težko našel. Tudi za časa Francozov so se zatekli v to skrivališče. Stari ljudje so pravili, kaj se je takrat pripetilo enemu izmed francoskih vojakov. Ko so zvedeli vaščani, da se bližajo Francozi, so se zatekli v to skrivališče, tudi živino so vzeli s seboj. Eden od gospodarjev se spomni, da je v tej naglici pozabil eno kravo v hlevu. Talkoj ukaže svojemu hlapcu, naj hitro gre po njo, hlapec se podviza, ter beži s kravo proti Grabnu. Že so ga zagledali francoski vojaki, mahali in vpili, naj počaka, lačni so bili, hlapec pa se ne zmeni in beži, hitro jo zavije v gozd, še nekaj korakov in rešena sta on in krava. Ko so vojaki videli, da hlapec ne čaka, se eden od vojakov odloči in gre za njim. Že je mislil, da ga bo ujel, a je zgubil sled in oba izpred oči. Tudi njegovih tovarišev ne vidi več. Nikjer žive duše. Hoče naprej, ne gre, hoče nazaj, ne more, obtičal je v blatu. Skuša se dvigniti — obnemore in spozna, da je začel v močvirje. Slednjic popolnoma obnemore, ter se pogreza vedno globlje, zemlja ga stiska, blato mu sili v usta. Končno izgine, močvirje ga je požrlo.

Moj oče je večkrat pripovedoval o tej žalostni usodi francoskega vojaka, ki ima svoj grob v tistem močvirju. Francozi so izpraznili vse žitnice, konji pa popasli vse; sledila je lakota. Slovenski jezik pa Francozi niso zaničevali. Po odhodu Francozov so si ljudje nekoliko oddahnili. Bili so pa zelo hudi časi.

Kmet in vrtnar v začetku novembra

JESENSKI KOMPOST:

Čas je zelo prikladen za pripravo kompostnega kupa, saj je jesen v polni meri ogolila drevesa. Listje pomešano s cestnim blatom in drugimi odpadki na posestvu ter s hlevnim gnojem. Temu dodamo živo apno — apneni cianamid in Thomasovo žlindro. To nam da odličan kompost, ki ga uspešno uporabljamo posebno na vrtu in na travniku. Od časa do časa ga moramo premešati.

NA NJIVI:

Dokončati je treba setev zgodnjih sort žit. Pričnemo z globokim jesenskim oranjem in izvršimo temeljno gnojenje s hlevskim gnojem. Res je letos zemlja za oranje izredno trda, ker ni bilo doslej pravega jesenskega dežja. Obdelati moramo vse površine, tudi tiste, ki jih bomo posejali spomladi. Podorani gnoj bo poživil drobnoživke v tleh, in se bo takoj začel proces spreminjanja gnoja v obliko, ki je rastlinam dostopna. Urediti moramo že sedaj odvodne jarke za odtok odvečne vode.

SADNO DREVJE:

Pričnemo z obrezovanjem sadnih dreves. Sadimo mlada drevesa v pripravljene jame. Ob saditvi moramo paziti, da drevesa ne zasujemo pregloboko ali preplitvo. Drevo ne sme v zemljo globlje, kot je bilo in sicer do korenovega vratu. Korenine pregloboko sajenega drevesa se slabo razvijajo zaradi pomanjkanja zraka. Začnemo s čiščenjem debel in škropimo breskve z običajnimi sredstvi, kakor z modro galico.

Šport doma in po svetu

NOGOMET

Avstrija—Italija 1:2 (1:2)

Avstrija je začela svoje letošnje sodelovanje v tekmovanju za evropsko prvenstvo doma s porazom. Premagala jo je Italija na Dunaju pred 60.000 gledalci s tesnim rezultatom 1:2.

Igra sama je bila živahna in dinamična, obe moštvi sta pokazali borbena igra, v kateri je bila cela vrsta zapravljenih priložnosti, zlasti z avstrijske strani, kjer so igralci zabeležili tri strele v vratnico; poleg tega je Etmayer, s svojim nemogočim strelom na gol pri enajstmetrovki, oškodoval Avstrijo za remi, torej za eno točko, ki se ji bo v nadaljevanju tekmovanja še kravo maščevalo. Za izvrševanje najstrožje kazni pač ne dodelujemo nogometaša s tremo!

Jugoslovanski nogomet

To nedeljo se je nadaljevalo jugoslovansko nogometno prvenstvo v 1. zvezni ligi. Oba slvenska zastopnika sta morala igrati na tujem in izgubila srečanji le s tesnima rezultata. Maribor je v Beogradu premagal istoimenski klub Beograd 1:0, Olimpija pa je v Sarajevu izgubila tekmo z tamkajšnjim Železničarjem 1:2.

Jugoslavija—Sovjetska Zveza 0:4

V Moskvi sta se preteklo sredo (28. 10.) v prijateljski tekmi pred 20.000 gledalci srečali nogometni reprezentanci Sovjetske zveze in Jugoslavije. Zmagala je zasluzeno Sovjetska zveza s 4:0 (2:0). To je največji poraz jugoslovanske reprezentance zadnja leta. Jugoslovanska reprezentanca je ves čas igrala podrejeno vlogo. Za neuspeh ni kriva samo negotova obramba, ampak tudi neučinkovit napad, ki je ustvaril samo dve priložnosti za gol, pa še teh ni izkoristil.

HOKEJ NA LEDU

KAC—EGS Kitzbühel 9:5 (4:1, 1:0, 4:4)

Avstrijski prvak v hokeju na ledu KAC se je moral v soboto močno potruditi, da je premagal slabega nasprotnika iz Kitzbühla z 9:5. Premiera v tekmovanju za avstrijsko prvenstvo v celovški Mestni hali je bila za KAC slab začetek. Gledalci —

bililo jih je 2000 — so dali duška z žvižganjem nad mlačno igro Celovčanov.

Druge hokejske tekme: GAK—Hilti Feldkirch 5:10 (2:2, 1:6, 2:2); EK Zell/See—ATSE Gradec 3:1 (0:0, 2:0, 1:1); IEV—Tyrolit—WEV—Bali 11:3 (5:0, 5:1, 1:2).

KAC v drugem kolu Alpskega pokala

Avstrijski prvak KAC je v ponedeljek dosegel, kot je bilo pričakovati, drugo kolo v tekmovanju za alpski pokal v hokeju na ledu. Po zmagi na tujem (5:3) je KAC v povratni tekmi v Mestni hali porazil francoskega prvaka HC Chamonix 6:1 (2:0, 2:1, 2:0). Skupni rezultata je torej 11:4 za KAC.

Naslednji nasprotnik Celovčanov bo švicarski prvak HC La Chaux-de-Fonds. Igrijo bosta 17. in 26. novembra.

ATLETIKA

Med atletskim dvobojem Atene—Beograd je Grk Kristos Papanikolau postavil nov svetovni rekord v skoku s palico. Grški atlet je preskočil 549 cm, kar je za tri centi-

Sammy Davis ml. - fenomen med popevkarji

Kritiki so bili navdušeni, kadar so pisali o Sammyju Davisu ml. (44 let): »Fenomen, vitez uglašene zabave.« — Ali: »Kadar pojne, se zdi, da veje po dvorani vonj po jasmину in hiacintah.« — Ženske, ki so ga intervjuvale, so trdile, da je celo njegovo umetno oko »ranljivo in lepo«. Ko govori, vidim le njegove oči, pa ne znam razločevati, katero oko je pravo.«

O sebi pravi Davis ml.: »Sem eden od najgrših moških na svetu. Črnc, visok 1,56; imam razbit nos in umetno oko, vrhu tega sem še Žid. Navzlic temu sem hotel doseči uspeh in postati srečen.«

Zdaj, ko je na vrhu, bo Sammy Davis postal za občinstvo redkost.

»V miru bi rad še malce užival življenja. Pred menoj ni več dosti dobrih let,« je razmišljal zadnje dni pred prijatelji. »Morda štiri ali pet let...«

To je resignacija »najvitalnejše rakete zabavne industrije«. Avgusta so ga s hudo pljučnico in povsem izčrpanega odpeljali

metre boljše od starega svetovnega rekorda, ki je pripadal Nemcu Nordwigu.

MIRO CERAR: TO JE BIL BOJ SAMOPREMAGOVANJA

Po tekmovanju svetovnega prvenstva v Ljubljani je Miro Cerar — kot znano je prejel zlato kolajno za storitev na konju z ročaji — odgovoril novinarjem na vprašanje »Kateri so bili najbolj kritični trenutki pri izvajanju njegovih vaj?«

»Bilo jih je precej in le malo je manjkalo, da nisem popustil. Moral sem počasi stisniti zobe, saj sem bil nekajkrat na robu katastrofe. To velja zlasti za drog, kjer sem se kar dvakrat komaj s prsti ujel, da nisem padel. Tudi krogi so mi povzročili velike težave, za kar so krive stare poškodbe. V nekem trenutku sem preveč stegnil roke, a sem se komaj zadržal v ročajih. Tudi na konju sem komaj zdržal do konca, kajti vaja je bila dolga, toda za nobeno ceno nisem hotel odnehati. V parterju sem veliko tvegalo, toda to je bilo nujno potrebno. Prav uspeša vaja v parterju mi je dala potrebnih moči za nadaljevanje, posebno še za vajo na konju, ki je pomenila zame veliko psihološko obremenitev, saj so vsi od mene pričakovali visoko oceno.«

v bolnišnico. Iz klinike v Las Vegasu je prišel utrujen. Na skušnjah je koreografu dejal: »Fant, tega, kar zahtevaš od mene, ne zmorem več!«

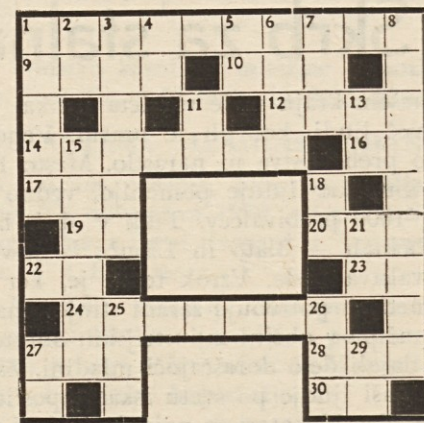
Doslej ga je mamilo vodilo: »Hočem — in zmorem!«

Rodil se je v New Yorku in kot majhen deček je hrepenel po teatru in svetlobi. Že s tremi leti je nastopal v potujoči družinski skupini. Leta 1956 pa je nastopil v muzikal Mister Wonderful na Broadwayu in se naenkrat znašel na vrhu.

Izpolnjena želja pa je bila posledica duševnega pretresa. V svoji knjigi »Yes I can!« pripoveduje Sammy:

»V vojski je bilo najhujše. Mučitelji so me povabili na pivo, in ko sem kozarec pristavil k ustom, sem videl, da gre za urin. Zapril so me v latrino in me od glave do pet pobarvali v belo. Na prsi so napisali: 'Jaz sem črnh!' Potem sem moral pol ure plesati pred njimi... Obrisali so barvo in

KRIŽANKA „A“

VODORAVNO 1. življenje primerno času, ali... (mn.); 9. moško ime; 10. prva žena; 12. raj; 14. zelen, lat.; 16. igralna karta; 17. žensko ime; 19. peta in četrta črka slov. ABC-ede; 20. cesar, tudi hrvaško ime za (cesar); 22. osebni zaimek; 23. tukaj; 24. vas ob Vrbskem jezeru; 27. zelo strupena kača; 28. obličje; 30. veznik.

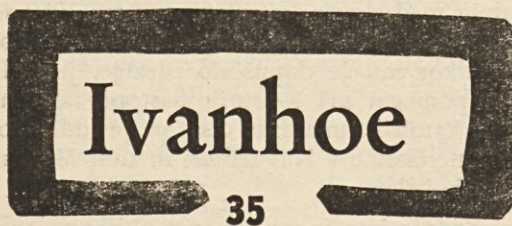
NAVPIČNO: 1. čas; 2. dva samoglasnika; 3. gora na Koroškem; 4. osebni zaimek; 5. nikalnica; 6. žitnica; 7. sadež; 8. mesto na Tirolskem; 11. predlog z roditeljskim, v nasprotju s predlogom »ka«; 13. kazalni zaimek; 15. prvi in drugi del imena indijske predsednice; 18. Ivan Cankar; 21. prva in enainvajseta črka slov. ABC; 25. žensko ime; 26. ločilo brez vejice; 27. nag, hrvaško; 29. glej 30. vodoravno.

rekli: 'Karkoli boš že počel — ostal boš črnuh!'«

In Sammy Davis ml. je navzlic vsemu zmagal. Nos so mu razbili med pretepom, oko je zgubil v avtomobilski nesreči. Uveljaviti se je moral s težavo, vendar pa se ni sramoval svojega videza. Celo postavljati se je znal z njim.

Njegova poroka s svetlolaso švedinjo May Britt (danes 33 let) je bila atrakcija. Obama so osem let grozili. Potem sta se ločila. Zdaj je Sammy poročen s tempolito zvezdo v njegovi reviji — triindvajsetletno plesalko Altaviso Gore.

Nastopil bo odslej le enkrat v letu — tako da me ne bodo pozabili. Preklete dober občutek je namreč, če te policist pri semaforju pozdravi in vzkligne: 'Hey, Sammy!'«

35

V najhujšem primeru se še lahko pogodim s saškima cuckoma, ki ju imam zaprta v pesjaku. — Hoj, ječar Giles, glej, da mi pripeljejo Cedrica Rotherwoodskega in njegovega telebanastega tovariša — Coningsburškega mislim — Athelstana, ali kako mu pravijo. Se njih imena so nadloga normanskemu jeziku; tako se mi zdi, kakor da bi ostal za njim okus po svinjski gnjati. Dajte mi več vina, kakor je rekel veseli princ John, da si poplaknem usta; v orožarno ga postavite tudi jetnika privedite tja.«

Izvršili so njegova povelja; in ko je stopil v gotsko sobano, okrašeno z mnogimi spomini baronovih zmag in zmag njegovega očeta, je našel na težki hrastovi mizi čašo vina, onkraj mize pa saška jetnika med štirimi vazali, ki so ju stražili. Front de Boeuf si je privoščil dolg požirek; nato se je obrnil k jetnikoma. Kučma, ki je senčila Wambu obraz, izpremenjena obleka, mrka luč in dejstvo, da baron ni dobro poznal Cedricovih črt (zakaj Sas se je ogibal normanskih sosedov) — vse to mu je branilo opaziti, da je najvažnejši jetnik ušel.

»Nu, angleška junaka,« je izpregovoril Front de Boeuf, »kako vama ugaja torquilstonska postrežba? — Zdaj vidita, kakšno kazni zasluži vajina nesramna prevzetnost, da sta se drznila zasmehovati gostoljubje princa iz rodbine Anjou! Sta li pozabila, kako sta se oddolžila kraljevskemu Johnu za nezasluzeno povabilo? Tako mi Boga in svetega Dennisa, ako ne plačata bogate odkupnine, vaju obesim za noge na železno drogovje tehle oken, dokler vaju ne obero-

vrani in kragulji do belih kostil! — Govorita, saška psa: kaj ponujata za svoje malopridno življenje? — Kaj praviš, Rotherwoodske?«

»Jaz ne dam niti beličca,« se je odrezal ubogi Wamba, »in kar se tiče obešanja za noge, so moji možgani itak baje obrnjeni, odkar so mi poveznili nanje prvo otroško čepico; če me daš postaviti na glavo, jih nemara celo uravnaš.«

»Sveta Genovefa!« je kriknul Front de Boeuf, »kaj je to?«

S hrbtom dlani je zbil burkaču Cedricovo kučno z glave in mu razgrnil ovratnik; takoj je opazil znamenje suženjstva — srebrni obroč, ki ga je nosil okrog vratu.

»Giles, Clement! Lopova! Psal!« je zakričal besni Norman; »koga sta mi pripeljala?«

»Mislim, da vam lahko jaz povem,« se je oglasil de Bracy, ki je prav tedaj stopil v sobo. »To je Cedricov burkač, ki se je tako možato bojeval z Izakom iz Yorka za prvenstvo.«

»Rešiti hočem spor za oba,« je rekel Front de Boeuf; »visela bosta na istih vesalih, razen če hočeta njegov gospodar in tale coningsburški neresec drago odkupiti njuno življenje. A njiju bogastvo bo še najmanjša izguba; odvesti morata tudi tolpe, ki oblegajo naš grad, in podpisati izjavo, da se odrečeta svojih namišljenih svobosčim ter hočeta živeti pod našo oblastjo kot podanika in vazaia; srečna naj se štejeta, da jima v novem življenju, ki se zdaj začinja, vobče še dovolimo dihati. — Stopita,« je rekel dvema izmed svojih spremljevalcev, »privedita mi pravega Cedrica; za zdaj vama odpustim pomoto — tem rajši, ker sta zamenjala morca s saškim franklinom.«

»Da,« je rekel Wamba; »a vaša viteška prevzvišenost bo spoznala, da je med nami več norcev nego franklinov.«

»Kam meri lopov?« je vprašal Front de Boeuf, oziraje se na služabnika, ki sta jecljaje in obotavljaje se izjavila, da ne vesta,

kam je izginil Cedric, če ta, ki stoji pred baronom, ni on.

»Svetniki nebeški!« je vzkljikal de Bracy, »gotovo je ušel v meniški haljil!«

»Vsi peklenščiki!« se je zdrzil Front de Boeuf; »tāk rotherwoodske neresec je bil tisti, ki sem ga peljal k zadnjim vratom in svojerodno spustil iz gradu! — A ti,« je rekel Wambi, »ki v svoji neumnosti prekašaš modrost še dosti večjih bebec, nego si sam — le počakaj! Ali ti posvetim! Ali ti obrijemo tonzuro! Evo gal Oderite mu kožo z glave in strmoglavite ga z obzidja. Nu, šaljivec, ali te še mika zbijati šale?«

»Vaša dobrota, plemeniti vitez, je večja, nego je videti po vaših besedah,« je zajekal ubogi Wamba, ki mu niti misel na bližnjo smrt ni mogla pregnati burkaških navad; »ako dobim rdečo čepico, katero ste mi namenili, postanem iz meniha kardinal.«

»Siromak je sklenil, da umre v svojem poklicu,« se je oglasil de Bracy. »Ne dajte ga ubiti, Front de Boeuf. Podarite ga meni, da bo zabaval moje četnike. — Kaj meni, lopov? Ali sprejmeš pomiloščenje, da se pojdeš z menoj vojevat?«

»Da, če mi gospodar dovoli,« je rekel Wamba, »zakaj brez njegovega dovoljenja si ne smem sneti ovratnika.« Pokazal je s prstom na svoj obroč.

»O,« je dejal de Bracy, »saški obroč se ne bo dolgo ustavljal normanski pili.«

»Da, plemeniti sir,« je rekel Wamba, »zato menda pravi pregovor:

Normanska pila, angleško drevo, angleški tilnik, normanski igo, normanska žlica, angleška jed, pod normansko vlado angleški svet, v veseli Angliji jok in stok, dokler se ne reši teh štirih nadlog.

»Res pameten si, de Bracy,« je izpregovoril Front de Boeuf, »da stojiš tu in poslušš norčev gobeždanje, ko nam grozi

poguba! Ali ne vidiš, da smo ukanjeni in da je izpodlelet načrt, s katerim smo hoteli obvestiti svoje prijatelje, po zaslugi pisane dvorjana, ki se ti tako mudi, da bi ze z njim pobratil? Vsak trenutek se nam obeta naskok!«

»Na branike tedaj!« je rekel de Bracy; »kdaj si še videl, da bi me storila misel na boj resnejšega? Pokliči templjarja in dal Bog, da bi se boril le pol tako dobro za svoje življenje, kakor se je boril za svoj red; zasloni obzidje sam s svojim orjaškim telesom in daj meni, da se potrudim, kakor vem in znam, pa sem ti porok, da bodo saški hajduki prej v oblakih nego v torquilstonskemu gradu; ako se pa želiš pogajati z razbojniki, zakaj ne porabiš dičnega franklina, ki je videti tako globoko zaverovan v tvojo vinski čašo? — Evo, Sas,« je povzel, obrnivi se k Athelstanu in podavši mu nalito kupo, »oplakni si grlo s to plemenito mokroto in okrepi si duha, da nama poveš, kaj si voljan storiti za svojo svobodo.«

»Vse, kar more storiti mož,« je odvrnil Athelstane, »ne da bi se pregrešil zoper svojo čast. Izpusti me na svobodo z mojimi tovariši vred, pa ti plačam tisoč mark odkupnine.«

»Ali si nam mimo tega porok, da se odstrani sodrga, ki roji okoli gradu Bogu in kralju nakljub?« je vprašal Front de Boeuf.

»Odpravim jih, kakor vem in znam,« je rekel Athelstane; »in ne bojim se, da mi oče Cedric ne bi pomagal po svoji moči.«

»Tedaj sva zmenjena,« je dejal Front de Boeuf. »Za tisoč mark izpustim na svobodo tebe in tvoje ljudi in mir velja za vas in za nas. Odkupnina je majhna, Sas; še hvaležen nam boš za zmernost, da jo sprejemem v zameno za vaše osebe. Pomni pa, da to ne zadeva Žida Izaka.«

»Niti ne Izakove hčerke,« je rekel templjar, ki se je pravkar pridružil.

»Ne on ne ona nista iz družbe tega Sasa,« je povzel Front de Boeuf.

»Nevreden bi bil krščanskega imena, ako

Anton Ingolič:

Njeno pismo

Tine je bil še mlad, ko se je poslovil od svoje Marte in se napolnil v Pariz na univerzo.

Prve dni je bil ves osamljen od vožnje in Pariza; šele čez nekaj dni se je spet zavedel. In tedaj se je zgrozil od spoznanja, da je sam sredi tega ogromnega mesta, ki mu je tuje in mu ne more ničesar dati.

Zaklenil se je v svojo podstrešno sobico in napisal Marti dolgo pismo, polno hrepenenja in ljubezni.

Od tedaj je živel samo v pričakovanju njegovega odgovora.

Ves Pariz se je pogreznil nekam. Vse okoli njega je izgubilo vsako lepoto in vrednost. Hodil je po ulicah, pa ni nič videl, poslušal je koncerte, pa ni nič slišal; v njem je živelo le eno: Martino belo pismo, ki ga bo dobil. Planil bi sredi trga in kričal množicam, ki so brezumno drvele mimo:

„Postojte! Čakajte! Danes dobim njeno pismo! Ali slišite! Njeno pismo dobim! Porušite te bajne palače, vrzite raz sebe ta dragocena oblačila, saj je vse tako majhno v primeri s tem, kar bom jaz dobil!“

Tisti dan je hodil od jutra do večera pred svojim zamazanim hotelom in pričakoval pismo. Pismo je prišel, a zanj ni prinesel ničesar. Niti zjutraj niti zvečer in tudi ne drugo jutro.

Za Tineta je vse ugnnilo.

Brez misli in volje se je vlačil po ulicah, a kljub temu se je vsake pol ure vrnil v hotel in vprašal, ali je pismo prišlo.

A pisma ni bilo niti zvečer in tudi ne naslednja dva dni.

Tine se je pogreznil nekam v temo. Strašna misel ga je vsega napolnila in strla. Vsega je bilo zanj konec.

*

Tisti večer se je vrnil pozno v svojo sobo in ni hotel niti vprašati, ali je prišlo zanj kako pismo.

A ko se je ponoči zbudil, je zagledal v polju temi na tleh ob vratih nekaj belega. Planil je s postelje.

Bilo je pismo!

Vrgel se je k oknu. Bolj z dušo ko z očmi je spoznal, da je bilo pismo od Marte.

Pognal se je k stikalu in ga zavrtel. A žarnica ni zažarela. Zavrtel je še enkrat, a luči ni bilo. Tedaj je začel blazno vrteti na levo in desno. A zaman: luči ni bilo.

Spet je stopil k oknu, odprl pismo in ga skušal čitati, a premalo je bilo svetlobe, niti ene besede ni mogel razbrati, komaj da je slutil Martino okroglo lično pisavo.

Zdrvel je na hodnik, a tudi tam je bila tema. Tipal je ob steni, dokler ni našel stikala. Z upanjem je zavrtel. A luči ni bilo. Planil je v naslednje nastropje. Tudi tu se ni prižgalo. Po vseh hodnikih je poizkusil. A zaman: ves hotel je bil v temi.

Domsilil se je, da bi stopil na ulico in tam prečital pismo.

Odrzrel je nazaj v svojo sobico in se v naglici oblekel. V nekaj trenutkih je bil spet spo-

daj v veži. Toda večna vrata so bila zaklenjena. Spomnil se je, da bi poklical vratarja ali kogarkoli, a ni vedel, kam naj potrka in kako pove francosko, česa si želi. Kakor brezumen je begal s pismom v roki iz nadstropja v nadstropje, vrtel stikala in prisluškoval, če bi prišel kdo odkod.

Nazadnje se je spet vrnil v sobo, položil pismo na okno in napenjal oči. A črke so se izgubljale in zavijale v meglo, da ni mogel ničesar razločiti. In tam spodaj na ulici je gorela električna žarnica in od onstran iz stolpa cerkve Notre-Dame je udarilo eno!

Tine se je vrgel na posteljo, stokal od bolečine in božal pismo. Tedaj pa je obtipal še nekaj v kuverti. V hipu je segel vanjo in na blazino se je usulo nekaj lahnega, okoli njega pa je zadehtelo po svežih vrtnicah.

Tine je zavrisnil.

Brez luči je spoznal, da je Marta še njegova.

Dragoceno zobovje

V malem mestu L. v Novi Mehiki je živel bogat samec N. Wilson, ki je imel edinega sorodnika, nečaka Armstronga. Ta Armstrong je bil sam bogataš in je imel prostrana polja ter velike farme živine. Stari Wilson je bil znan stiskač, njegov nečak pa je bil naravnost skopuh.

Leta 1901 je stric Wilson umrl in vso dedščino je dobil njegov skopi nečak. Že pri pogrebu je moral mladenič pokazati svojo umazano skopost, kajti krsta in vse drugo je bilo najbolj preprosto.

Ko je prevzel svoje novo posestvo, je vse pregledal in zapisal.

Hipoma je pa skomignil z ramama in razburjen zakričal:

»Stari je imel vendar lepo zobovje iz zlata. Tega pa ni nikjer.«

Brskal je in brskal in je bil naposled prepričan, da je stric zobovje odnesel s seboj v grob.

Te izgube pa skopuh ni hotel utrpeti. Umno je zapregel konja in dirjal v mesto, kjer je zahteval, da se mora stari odkopati, da mu vzame zobe, ki so del njegove dedščine, kakor je rekel. Odkopali so strica, toda zob ni imel.

Skopuh je besen dirjal domov. Ko je prišel domov, je pričel premišljevat, kdo je mogel zobovje ukrasti.

In spomnil se je, da je imel pri starcu največ opravka mizar, ki je delal krsto

zanj. Takoj si je vtepel misel, da ni nihče drug kakor mizar odnesel zobe. Zato se je vrnil v mesto in tožil mojstra Bradforda zaradi tatvine.

Mizar Bradford je bil pošten in oženjen mož, pa tudi zelo ugleden. Silno se je začudil, ko je dobil od sodišča poziv, da se mora zagovarjati zaradi tatvine.

Pri razpravi je zanikal vsako tatvino, čeprav mu je sodnik zapretel, da bo izvršil pri njem hišno preiskavo in ga bo dal zapreti.

Naposled je le bila preiskava. Pri mojstru niso našli ničesar in sodnik ga je moral oprostiti.

Armstrong je bil zelo razočaran. Posebno ga je jezilo, ker je moral plačati tudi vse sodne stroške.

Bradford je bil sicer oproščen, toda ta sramota ga je zelo bolela in pričel se je ogibati ljudem, ker si je še vedno domišljal, da ga imajo ljudje za tatu.

Preteklo je 14 dni. Neki večer se je vrnil iz tujine potujoč krošnjar domov v mesto. Ko je čul, česa so obdolžili mojstra Bradforda, se je zelo razburil:

»Kaj, ta poštenjak naj nosi zdaj sramoten pečat tatu? To je nekaj nesramnega! Jaz sam sem kake tri tedne pred Wilsonovo smrtjo kupil od njega zobovje. Prodal mi ga je, češ da ga sam itak ne bo več dolgo rabil.«

Saška jetnika so odvedli prav tisti mah, ko so pripeljali meniha Ambrozija, ki je bil videti ves razburjen.

»To je pravi Deus vobiscum,« je rekel Wamba, ko je šel mimo častitega brata; »prejšnja dva sta bila ponarejena.«

»Sveta Mati božja!« je vzdihnil menih, obračaje se k zbranim vitevom, »tu sem vsaj varen in spet med kristjani!«

»Varen si,« je odvrnil de Bracy; »in kar se tiče krščanstva, evo ti silnega barona Reginalda Front de Boeufa, ki me mrzi ničesar tako kakor žide; in vrliga templjarskega viteza Briana de Bois-Guilberta, čigar posel je, da pobija Sarcene. Ako to nista dve dobri znamenji krščanstva, ti drugih ne vem naštetih.«

»Prijetelji ste in zavezniki našega častitega očeta po Bogu, Aymerja, priorja v Jorvaulxu,« je rekel menih, kakor da ni začutil smisla de Bracyjevih besed; »viteška zvestoba in krščansko usmiljenje vam nalagata dolžnost, da mu pomorete, zakaj kakor pravi sveti Avguštin v svoji razpravi De civitate Dei —

»Kaj pravi hudič?« ga je prekinil Front de Boeuf; »ali bolje, kaj praviš ti, gospod menih? Nedostaja nam časa, da bi poslušali navedke iz svetih očetov.«

»Sancta Maria!« je vzkliknil brat Ambrozij, »kako nagle jeze so ti neposvečeni laiki! — Toda vedite, hrabri vitezi, da je nekaj pokvarjenec in morilcev, ki so zatajili starih božji in spoštovanje do svete Cerkve, preziraje čisto svete stolice Si quis, suadente Diabolo (če kdo, po izkušnji hudičevi...) —

»Brate pop,« je rekel templjar, »vse to vemo ali vsaj lahko uganemo; povej nam jasno, ali je prior, tvoj gospodar, ujet in kdo ga je zajel?«

»Resnično vam povem,« je dejal Ambrozij, »pal je v roke sinov Belialovih, ki okužujejo te lesove in prezirajo besede svetega pisma: »Ne dotaknite se mojih maziljenec in ne storite žalega mojim prerokom.«

»Nov povode, da izderemo meče, gospo-

PODBLEGAŠKI:

Utrujeno srce

Oh, davno so pesmice bile,
izlivalo jih je srce;
tople, vesele so vrole,
kot tople so sreče solzé.

Ko sreča že dolgo je mrtva,
mi pesmi še vedno kipé;
a trpke in grenke so včasih
in skrivajo v sebi gorjé ...

Zdaj pesem se redko oglašá
in duša je bolna — molči;
saj večnost odpira že vrata,
po miru srce hrepeni.

Čeprav je bil krošnjar truden od pota, je takoj šel k mizarju in mu vse povedal. Bradford je bil vesel, saj se je zdaj pač lahko popolnoma opral pred ljudmi.

Naznamil je skopuha, češ da ga je po nedolžnem osumil tatvine. Zahteval je za vse to, kar je moral zaradi te obdolžitve pretpeti, 5000 dolarjev odškodnine.

Nastala je iz tega dolga pravda, kajti skopuški Armstrong ni hotel odšteti nikake odškodnine in se je proti razsodbi pritožil. Toda tudi najvišja instanca mu je pritožbo zavrnila in moral je plačati mizarju 5000 dolarjev, poleg tega pa še poravnati vse stroške.

O. v. Briesen

Življenska modrost

- Kdo je moder? — Kdor se od vsakega uči.
- Kdo je močan? — Kdor premaga samega sebe.
- Kdo je bogat? — Kdor se zadovolji s svojim.
- Kdo je spoštovanja vreden? — Kdor spoštuje druge. (Talmud)

Resnica se ustavi pri razumu, lepota gre do srca. (Lacordaire)

O politiki ne razumem prav nič. Ko pa vidim, kaj vse počnejo politiki, se tolažim, da tudi oni nič ne razumejo. (Goethe)

Kar je moralno slabo, ne more biti politično pravilno. (Gladstone)

bi bila,« je odvrnil Athelstane; »ravnajte z nejevernikom kakor vam drago.«

»Niti ne velja odkupnina za lady Rowena,« je pripomnil de Bracy. »Nihče naj ne reče, da sem si dal iztrgati krasen plen, ne da bi ga branil z ostrino meča.«

»Naša pogodba,« je rekel Front de Boeuf, »tudi ne zadeva klavnega burkaca; pridržim si ga, da ustanovim svarileno gled za vse lopove, ki izprevračajo šalo v resnico.«

»Lady Rowena,« je odvrnil Athelstane s trdno odločnostjo, »je moja zaročenka in nevesta. Rajši se dam raztrgati po divjih konjih, nego da bi pristal na ločitev od nje. Suženj Wamba je danes otel življenje mojega očeta Cedrica; sam poginem, preden dam skriviti las na njegovi glavi.«

»Tvoja zaročenka in nevesta Lady Rowena zaročenka in nevesta takega vazala?« je vzkliknil de Bracy. »Sas, tebi se sanja, da se vračajo časi sedmih kraljev. Povem ti, da principi iz rodu Anževincev ne dajejo svojih varovank ženinom takega pokolenja kakor je tvoje.«

»Moje pokolenje, ošabni Norman,« ga je zavrnil Athelstane, »izhaja iz čistega in starejšega vrela nego pokolenje beraškega Francoza, ki se preživlja s tem, da prodaja kri tatov, katere zbira pod svojo siromašno zastavo. Moji predniki so bili kralji, silni na vojni in modri v zboru; vsak dan so gostili v svoji dvorani več sto ljudi, nego imaš ti posameznih pristašev; njih imena so opevali minstrelji, njih trupla so pokopavali ob molitvah svetnikov in nad njihovimi grobovi so gradili stolne cerkve.«

»Evo ti, de Bracy!« je rekel Front de Boeuf, ki je privoščil tovarišu zavrnitev; »dobro ti je zasolil Sas.«

»Kakor le more jetnik,« je odvrnil Bracy z dozdevno malomarnostjo; prav je, da more gibati vsaj z jezikom, kdor ima zvezane roke. — A tvoja jezičnost,« je dodal, obračaje se k Athelstanu, »ne bo osvobodila lady Rowene.«

Athelstane, ki je govoril itak že mnogo dalj nego kdaj o kakem predmetu, pa naj je bil še tako zanimiv, ni rekel ničesar na te besede. Razgovor je zmotil sluga, ki je prišel z vestjo, da stoji pred stranskimi vratmi menih in prosi, naj bi mu odprli.

»Tako mi svetega Benedikta, vladarja te beraške zalege,« je rekel Front de Boeuf, »rad bi vedel, ali imamo to pot opravka s pravim menihom ali samo z novim sleparjem? Preiščite ga, sužnjil! Ako se daste v drugo ukaniti sleparju, vam ukazem izdreti oči in zasuti njih votline z žarečim ogljem.«

»Ves vaš srd naj me zadene, gospodar,« je rekel Giles, »če to ni pravi britoglavec. Vaš oproda Jocelyn ga dobro pozna in je porok zanj, da je brat Ambrozij, menih iz spremstva jorvaulskega priorja.«

»Spusti ga noter,« je velel Front de Boeuf; »gotovo nam prinaša novic od svojega veselega gospodarja. Menda ima zlodej praznike in popje počitnice, da se kladijo kar tako po deželi. Odvedite jetnika; in ti, Sas, premišluj o tem, kar si slišal.«

»Zahtevam,« je rekel Athelstane, »da me imaš v častnem jetništvu in mi daješ dostojno hrano in ležišče, kakršno se spodobi mojemu stanu in kakršno pristoji vsakomur, kdor se pogaja za odkup. Mimo tega pozivam tistega, ki misli, da je najboljši izmed vas, na osebni odgovor za ta napad na mojo svobodo. Ta poziv sem ti sporočil že po stolniku; slišal si ga in moraš se odzvati. Evo ti moje rokavice.«

»Izziva svojega jetnika ne sprejemem,« je rekel Front de Boeuf, »in tudi ti ga ne smeš sprejeti, de Bracy. — Giles,« je povzel, »obesi franklinovo rokavico na one jelenje rogovile; tam naj visi, dokler ne bo svobodnega mož. Ako se potem predrzne zahtevati odgovora ali trditi, da smo ga zajeli po krivici — tako mi pasu svetega Kristofa, imel bo posla s tistim, ki se ni še nikoli obotavljal kljubovati sovragu peš ali na konju, sam ali na čelu svojih podložnikov!«

da,« je rekel Front de Boeuf, obrnivši se k tovarišem; »jourvaulski prior prosi zaščite z naše strani, ne pa da bi nam poslal pomoč! Res mnogo koristijo človeku ti leni nunci — in ravno kadar ima skrbi preko glave! — A govori, svečenik, in povej na kratko, česa se nadeja od nas tvoj gospodiar?«

»Ako dovolite,« je rekel Ambrozij; »s silo so položili roke na mojega veličastnega gospodarja, ne meneč se za božjo zapoved, ki sem jo pravkar navel; da, sinovi Belialovi so mu opemili torbe in bisage ter mu ugrabili dve sto mark suhega zlata; poleg tega zahtevajo od njega še veliko vsoto, preden ga izpuste iz svojih neobrezanih rok. Zato prosi prečastiti oče v Bogu vas, svoje drage prijatelje, da bi ga rešili s tem, da plačate zanj odkupnino, ali pa bi ga osvobodili z oboroženo močjo, kakor se vam zdi bolj primerno.«

»Vrag naj zajaše priorja!« je rekel Front de Boeuf; »preklete globoko je moral davi pogledati v kozarec. Kdaj je še slišal tvoj gospodar o normanskem baronu, ki bi odvezal možno za rešitev popa, čigar malhe so desetkrat težje od naših? In kako naj ga osvobodimo s hrabrostjo, ko smo tukaj obkoljeni z deseternim številom sovražnikov in pričakujemo vsak trenutek naskoka?«

»Prav to sem vam hotel povedati,« je dejal menih, »da me niste prehiteli v svoji nestrpnosti. Bog pomagaj, stari sem in vsi ti grdi poboji spravljajo pamet priletnega moža v zmešnjavo. A kar je res, je res; obleganci se zbirajo in grade nasip proti grajskemu obzidju.«

»Na utrdbe,« je kriknil de Bracy, »da vidimo, kaj delajo lopov! To reki je odprl rešetkasto okno, ki je držalo na nekakšen pomol; tik zatem je zakričal tovarišema, ki sta ostala v sobani: »Sveti Denis, stari menih je govoril resnico! Ze se bližajo z zasloni in velikimi ščiti in streli se zbirajo na robu šume kakor črni oblaki pred nevihto.«

(Dalje prihodnjič)

TV tedenski program TV

RADIO CELOVEC

NEDELJA, 8. 11.: 7.00 Duhovni nagovor - S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo. - PO-NEDELJEK, 9. 11.: 13.45 Informacije - Za našo vas. - TOREK, 10. 11.: 13.45 Informacije - Koroska povest (V. Polanšek - Obirjan 2.) - Športni mozaik. - SREDA, 11. 11.: 13.45 Informacije - ... Da bi misel srečala misel! (Iz pesniške zbirke Ludovike Kalan: »V pozni jeseni«. Literarno-glasbena oddaja). - ČETRTEK, 12. 11.: 13.45 Informacije - Kulturna panorama - Našim mladim poslušalcem - Pokoncilski pogovor. - PETEK, 13. 11.: 13.45 Informacije - Razgled po svetu (H Weiss: Retoromani v Švici - 2.). - SOBOTA, 14. 11.: 9.00 Od pesmi do pesmi - od srca do srca - Rubrika za jugoslovanske delavce v Avstriji. - 14.00 Vse mine (Minljivost v ljudski pesmi).

AVSTRIJSKA TELEVIZIJA

SOBOTA, 7. novembra: 15.20 Koncert ORF - 16.10 Za otroke od 5. leta dalje: Hišica - 16.35 Za otroke od 6. leta dalje: Hop in Hup - 18.00 Tedenski magazin - 18.20 »Tutu«, lahko noč za najmlajše - 18.26 Kultura - aktualno - 18.50 Heinz Conrads - 19.16 ORF danes zvečer - 19.30 Čas v sliki - 20.15 »Želi si kaj?«, velika družinska igra - 22.15 Čas v sliki - 22.30 »Ognjeni vihar«, pustolovski film.

NEDELJA, 8. novembra: 15.20 Franz Schubert: »Kolajna«, opera v enem dejanju - 16.00 Za otroke od 6. leta dalje: »Lolek in Bolek« - 16.10 Cecilko - povodni mož: »Frak« - 16.20 Za mladino od 11. leta dalje: »Miša, Maša, Maj«, igra - 17.30 Za mladino od 14. leta dalje: Stik - 18.25 »Tutu«, lahko noč za najmlajše - 18.30 Svet v slikah - 19.00 Čas v sliki - 20.15 »Rakasta postaja«, igra - 22.10 Otto Schenk bere zaljubljene zgodbe - 22.35 Čas v sliki.

PONEDELJEK, 9. novembra: 18.00 Znanje - aktualno - 18.20 »Tutu«, lahko noč za najmlajše - 18.25 Avstrija - podoba - 18.50 Leto z nedeljo »Sabotaža« - 19.16 ORF danes zvečer - 19.30 Čas v sliki - 20.15 FBI »Hudičev krog« - 22.00 Čas v sliki - 22.15 Politični portret.

TOREK, 10. novembra: 18.00 Walter in Connie: Angleščina - 18.20 »Tutu«, lahko noč za najmlajše - 18.25 Kultura - aktualno - 18.50 »Obisk iz Bostona«, Yancy Derringer - 19.16 ORF danes zvečer - 19.30 Čas v sliki - 20.06 šport - 20.15 Zgodbe z Dunaja »Je bilo prijetno!« - 21.00 »Rakasta postaja« (2. del) - 22.15 Čas v sliki.

SREDA, 11. novembra 10.00 TV v šoli: Resna knjiga ali listi z datumi - 10.30 Mostovi k ljudem - 11.00 Program za delavce Marija Terezija - 16.30 Za otroke od 6. leta dalje: Mednarodni mladinski magazin - 17.35 Lassie, zgodba psa: »Dirjanje« -

GLEDALIŠČE V CELOVCU

PETEK, 6. novembra, ob 19.30 Johann Strauß: Netopir (Die Fledermaus), opereta v treh dejanjih - SOBOTA, 7. novembra, ob 19.30 Johann Nestroy: Vražni obesek (Der Talisman), burka s petjem. - TOREK, 10. novembra, ob 19.30: Vražni obesek. - SREDA, 11. novembra, ob 10. uri dopoldne: Vražni obesek; predstava za šole. - ČETRTEK, 12. novembra, ob 19.30 W. A. Mozart: Don Juan (Don Giovanni), opera v dveh dejanjih.

VES GRADBENI MATERIAL, kot npr. čistilne vodne naprave, betonske izdelke, ureditev ponikovalnih jam in LECA-izdelke - tudi na obroke - ugodno dobavi

FERLACHER BETONWERK
J. PAGITZ, Ferlach-Borovlje
Telefon 04 2 27 / 375
(Dostavljamo tudi ob sobotah!)

ZIMA PRIDE!

Peči na olje
Vrata za garaže
pri RUTARJU v Dobri vesi

Podjanski trgovski center
Brajte RUTAR & Co.

Dobla ves - Eberndorf

18.00 Francoščina - 18.20 »Kuštavci«, lahko noč za najmlajše - 18.25 Avstrija - slika - 19.16 ORF danes zvečer - 19.30 Čas v sliki - 20.06 šport - 20.15 Reportaža ORF - 21.15 »Sosedje«, enodejanska Jamesa Saindersa - 22.25 Čas v sliki.

ČETRTEK, 12. novembra: 10.00 TV v šoli: Kaj lahko postanem - 10.30 Jesti in piti - 11.00 Fizika za vse - 11.30 Krščanski običaji. Bizantinska Akvileja - 18.00 Italijansčina - 18.20 »Kuštavci«, lahko noč za najmlajše - 18.25 šport - 18.50 Džernat M: »Senca v krogu« - 19.16 ORF danes zvečer - 19.30 Čas v sliki - 20.06 šport - 20.15 »Prekleti so vsi«, film - 22.25 Čas v sliki - 22.40 Teniško prvenstvo v dunajski Mestni hali.

PETEK, 13. novembra: 10.00 TV v šoli: Wilhelmshurg (malo mestce) - 10.30 Resna knjiga ali listi z datumi - 11.00 Program za delavce: »Prekleti so vsi« - 18.00 Zeleni svet - 18.20 Lahko noč za najmlajše - 18.25 Avstrija - slika - 18.50 Očarljiva Zini. »Skrivnostni sel Tomy« - 19.16 ORF danes zvečer - 19.30 Čas v sliki - 20.06 šport - 20.15 Uradni spisi XY - nerešeni - 21. Časovni potek dogodkov - 22.15 Čas v sliki - 22.30 Na poti ob koncu tedna - 22.35 Teniško prvenstvo v dunajski Mestni hali - 23.15 Uradni spisi XY - nerešeni. Poročila in reakcije.

TELEVIZIJA LJUBLJANA

PETEK, 6. 11.: 9.30 TV v šoli - 11.00 Angleščina - 16.10 Osnove splošne izobrazbe - 17.45 Bratovščina sinjega Galeba - III. del - 18.30 B. Bartok: Leseni princ - 19.05 Ljudem podobni stroji - 20.00 TV dnevnik - 20.35 6. julij - sovjetski film - 22.25 Dobri vojak švejk - 22.55 Poročila - 23.00 Boks NDR: Jugoslavija.

SOBOTA, 7. 11.: 11.00 Osnove splošne izobrazbe - 11.30 Oddaja za prosvetne delavce - športno

ZANIMIVOSTI PO SVETU PO SVETU PO SVETU PO SVETU PO SVETU

1000 KM DOLG METANOVOD MED IRANOM IN SOVJETSKE ZVEZE

Perzijski šah Pahlevi in sovjetski državni predsednik Podgorni sta otvorila 1000 km dolg metanovod, po katerem bodo dobavljali zemeljski plin iz južnega Irana v Sovjetsko zvezo. Šah je sprejel Podgornega na mostu, ki povezuje obmejno mesto Astara. Nato sta skupaj imela politični razgovor, predno sta se vrnila v glavni mesti.

OGROMNI VOJNI IZDATKI V IZRAELU

Ožji sodelavec izraelskega obrambnega ministra, rezervni general Zur, je izjavil, da Izrael porabi dnevno za svojo obrambo štiri milijone dolarjev, kar znaša okoli 133 milijonov šilingov. Poudaril je, da znašajo ti izdatki četrtino celotne kosmate nacionalne proizvodnje, in sicer dva in pol krat več kot v Združenih državah Amerike, v primerjavi z njihovo proizvodnjo.

SUEZ BODO ČISTILI

Direktor uprave Sueškega prekopa Ali Mahmud je izjavil, da je Egipt pred nedavnim navezal stike z največjimi svetovnimi družbami za reševanje ladij, da bi se domeni o morebitnem čiščenju Sueškega prekopa, v katerem tičijo ladje že od junijske vojne 1967.

Direktor pravi, da so bili ob premirju na Sueškem prekopu veliki optimisti in so se začeli meniti za sprostitev prekopa, sedaj pa ozračje ni več tako dobro kot bi želeli. V šestih mesecih bi prekop očistili in usposobili za plovbo. Sedanje trimesečno premirje pa bo poteklo 5. novembra.

popoldne - 16.50 Obzornik - 16.55 Ptujski festival narodno zabavne glasbe - 17.25 Ivanhoe - 17.50 Košarkarski prenos - 19.20 S kamero po svetu Ritem Afrike - 20.00 TV dnevnik - 20.35 Zabavno glasbena oddaja - 21.40 Skrivnosti morja - 22.05 Nepremagljiv - serijski film - 22.55 TV ka-žipot - 23.15 Poročila.

NEDELJA, 8. 11.: 9.25 Pet minut po domače - 9.30 Kmetijski razgledi: Kmetovanje v raznih deželah - 10.00 Kmetijska oddaja - 10.50 Otroška matineja - 13.30 Radost Evrope - posnetek otroške prireditve - 18.30 Mestece Peyton - serijski film - 20.00 TV dnevnik - 20.35 Mejaši - humorna oddaja - 22.25 Poročila in premor ob glasbi.

PONEDELJEK, 9. 11.: 9.35 TV v šoli - 10.30 Nemščina 10.45 Angleščina - 11.00 Osnove splošne izobrazbe - 16.10 Francoščina - 18.00 Zgodbe o Tuktuju - mladinski film - 20.00 TV dnevnik - 20.35 H. Kipchard: Primer Oppenheimer - drama - ... Znani obrazi: Humphry Bogart - ... Poročila.

TOREK, 10. 11.: 9.35 TV v šoli - 10.30 Ruščina - 11.00 Osnove splošne izobrazbe - 15.55 TV vrtec - 16.10 Angleščina - 18.00 Zakaj imajo čnki velike oči - pravljica - 18.30 Torkov večer z Jožetom Kampičem - II. del - 19.05 Temni Angeli - 19.30 Nega obraza - kozmetični nasveti - 20.00 TV dnevnik - 20.35 Hamlet - angleški film - 22.55 Poročila.

SREDA, 11. 11.: 9.35 TV v šoli - 17.50 Rastimo - oddaja za otroke - 19.05 Zabavno glasbena oddaja - 19.20 Korenine in krošnje - reportaža - 20.00 TV dnevnik - 20.35 Teh naših petdeset let - 21.45 Sadao Watanabe na mednarodnem jazz festivalu v Ljubljani - 22.20 Poročila - 22.25 Nogomet NDR: Nizozemska - posnetek.

ČETRTEK, 12. 11.: 9.35 TV v šoli - 10.30 Nemščina - 10.45 Angleščina - 11.00 Francoščina - 17.50 G. Bizet Otroške igre - 18.00 Glasbeni Cibban: Oh, ah, morje! - 19.20 Doktor v hiši - serijska oddaja - 20.00 TV dnevnik - 20.35 A. J. Cronin: Primeri dr. Finlaya - 21.25 Večer z bratkom Kreftom - 22.05 L. van Beethoven: IV. simfonija - 22.50 Poročila.

ČILE IZVOLIL SOCIALISTIČNEGA PREDSEDNIKA

Dne 24. oktobra je čilski kongres (parlament in senat) izvolil Salvadorja Allenda za novega čilskega predsednika. Predsedniške posle je prevzel v ponedeljek, 2. novembra. Njegova mandatna doba bo trajala šest let.

Allenda je tudi že sestavil svojo vlado: socialisti imajo tri ministre, tri komunisti, tri radikali, štiri ministrstva pa so si porazdelile ostale stranke združene leve.

IZJAVE ČILSKEGA PREDSEDNIKA

Novi čilski predsednik Allende je po radiu izjavil: »Naš program mi marksističen, marveč je program, ki odpira Čilu pot v socializem.« Na vprašanje, ali bo prihod na oblast po volilni poti prvega marksista v Južni Ameriki imel posledice v sosednih latinskoameriških državah, je Allende odgovoril: »Če se spoštujejo načela samoodločbe narodov, se nimamo bati drug drugega.«

V MOSKVI ZAKLJUČENI VESOLJSKI POGOVORI

Sovjetska vesoljska sonda »Zond 8« se je vrnila na Zemljo. Le-ta je pristala pred kratkim v Indijskem oceanu.

Vrnitev sonde »Zond 8« sovpada z ključkom srečanja ameriških in sovjetskih vesoljskih strokovnjakov v Moskvi. Tega srečanja se je udeležilo pet ameriških strokovnjakov ustanove NASA, ki jih je vodil Robert Gilruth. Med sovjetskimi predstavniki pa sta bila akademika Boris Petrov in Anatolij Blagonravov. Sovjeti so tudi izročili ameriškim vesoljcem vzorce kamnin, ki jih je prinesla na Zemljo sonda »Luna 15«.

Sovjetski in ameriški strokovnjaki so se pogovarjali med drugim tudi o možnosti spajanja vesoljskih ladij obeh dežel v vesolju.

STAVKA IN ATENTATI V ARGENTINI

Peronistična splošna zveza dela je proglasila 22. oktobra deseturno splošno stav-

Skrb za stalna delovna mesta

(Nadaljevanje s 5. strani)

pozvala, so jih za nekaj časa skrili, pozneje pa v ozadju spet razvili.

■ Mi si mislimo sledeče: Ti govorniki lahko govorijo, ko sedijo na toplih stolcih, dobivajo masno pokojnino in se vozijo v mercedesu. Niso skusili, kaj se pravi hoditi daleč na šilt, dan na dan, in ob vsakem vremenu. Drugi sedijo na mehko podloženih stolihi v topli pisarni in ne vejo o zmrzovanju pri cestnem delu ali vročini. Morda še videli niso, kako se dela v predorih v stalni življenjski nevarnosti. Oni spijo vsako noč doma v perncah in ne vejo kaj je baraka ali pa dremanje v vlaku.

Podjetniki pa, ki so se postavili proti tovarni, se bojijo, da bi morali svojim delavcem potem tudi toliko na uro plačati, kot bodo plačevali v tovarni. Do zdaj so pač lahko dajali najnižje plače, ker niso imeli konkurence.

Delavci si tovarno toplo želimo. Vemo, da bi nam prinesla veliko olajšanje, da prihaja iz Jugoslavije, nas nič ne moti. Ne bojimo se, da bi se zaradi tega meja pri Grabljah premaknila. Že petdeset let stoji tam kamen z napisom, da so to mejo mednarodno sklenili na Francoskem v Saint Germainu in tako bo tudi ostalo. Meja se takrat ni premaknila, ko se je zrušil Hitlerjev rajh in se tudi potem ne bo, če bo poslovala podružnica tovarne »Gorenjek« v Pliberku.

Zato prosimo občinske očete in vse merodajne v deželi in državi: Ne dajte se begati od nekaj redkih hujskačev, ki delajo nepokoj po časopisih, s plakati in govori. Skrivajo se za ljubeznijo in skrbjo za Korosko, v resnici pa mislijo še vedno isto kot pred 25 leti. Ali so oni več vredni, kot pa nekaj stotin pridnih delavcev, ki bi radi dobili v domačem kraju delo? Mislimo da je tu odločitev lahka. Zato pomagajte, da se tovarna čimprej zgradi. Vsi delavci in še pozni rodovi vam bodo hvaležni za to.

ko v vsej državi. Kot je napisano na manifestu, ki ga je nalepil po vseh mestih peronistični sindikat, je bila stavka druga etapa tako imenovanega »bojnega načrta«. Kot je bilo pričakovati, je bila stavka najbolj popolna v industriji, trgovini in prevozu.

Med stavko je prišlo v raznih argentinskih mestih do številnih atentatov in incidentov.

Policija je odkrila v mestu Moron pri Buenos Airesu veliko skladišče orožja revolucionarne organizacije »Oborožene osvobodilne sile.«

EKSPLOZIJA V ATENAH

Ob grškem narodnem prazniku je eksplozivni pekleni stroj v zgradbi poleg atenske katedrale, v kateri je bil regent Giorgis Zoiatakis in člani vlade.

Eksplozija je povzročila veliko paniko, samo neki policijski častnik je bil lažje ranjen, razbite so bile vse šipe na bližnjih zgradbah.

TIROLIA peči na olje 90 m³

samo šil. 1750.-

AEG-avtomatični pralni stroj 4 kg
že za šil. 4.600.-

Tako ugodno dobite samo v trgovini

KATARINA KRIVOGRAD
in ADOLF

9143 St. Michael / Bleiburg
Šmihel nad Pliberkom
Tel. 04235-34 197

Vsakovrstne električne stroje dobite
na 24 mesečne obroke brez obrestil

SADNA DREVESCA / ODDAJA
POCENI, ČESPLJE CELO ZA POL-
LOVIČNO CENO, DREVESNICA

MARKO POLZER,
pd. LAZAR PRI ŠT. VIDU.